

Biblioteca Municipala
SALA DE LECTURA

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

În pagina a 2-a:

**TALENTUL-
EREDITAR
SAU
NU?**

DIN SUMAR:

- Într-o zi vom „vorbi” cu inima, ficatul...
- Cum se schimbă clima ● Simetria, armonia naturii ● Everestul a rezistat din nou ● De la fotofobie la „muște zburătoare”

50

ANUL XXVIII

15 DECEMBRIE 1972

(1448)

REPUBLICA SOCIALISTĂ, PATRIA POPORULUI BIRUITOR

Numai două săptămâni ne mai despart de un mare eveniment: împlinirea unui sfert de secol de la proclamarea republicii. Însuflețirea cu care întreg poporul a salutat în acele ultime zile ale anului 1947 vestea că monarhia a fost înlăturată, că România a devenit republică, a fost dictată de sentimentul unanim împărtășit că momentul acela de istorie vie va consacra instaurarea unei orânduiri profund populare, în care toate pirghiile puterii de stat se vor afla pentru totdeauna în miinile celor ce muncesc.

Astăzi, după un sfert de veac, putem afirma din toată inima că marea nădejde a fost confirmată, ba chiar sub multe, foarte multe aspecte așteptările au fost de departe întrecute de realități.

Noua formă de stat a deschis calea către înfrățirea tuturor năzuințelor creatoare ale poporului. Descătușind nesecatele energii ale acestuia, partidul comunist a concentrat și mobilizat uriașa forță socială a națiunii în vederea reali-

zării unor prefaceri profunde și radicale, care au schimbat din temelii configurația social-economică și politică, viața întregii țări.

De la România slab dezvoltată, cu o economie predominant agrară, la țara plină de dinamism pe care o vedem crescând și înflorind sub ochii noștri, cu un potențial economic în necontenită și rapidă dezvoltare și modernizare; de la societatea împărțită în exploatați și exploatați, sfîșiată de adinci contradicții sociale, la societatea noastră de astăzi omogenă și strîns unită; de la țara în care străpînitori ticăloși, străini de interesele acestui neam țineau omul muncitor de la sat și oraș într-o stare de înapoiere culturală la admirabila dezvoltare a învățămîntului, științei și culturii; de la subordonarea față de marile puteri imperialiste, față de monopolurile hrăpărețe care secătuiau vîlga țării, la mîndra independență și suveranitate de care se bucură astăzi poporul nostru, România socialistă a străbătut într-un pătrar de veac o întreagă epocă.

Aceste înfrățiri, o știm cu toții prea bine, n-au venit de la sine, ci sînt rodul luptei dirze, al eforturilor neobosite ale clasei muncitoare, țărânimii și intelectualității, ale tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, înfrății de același nobil ideal al propășirii patriei comune.

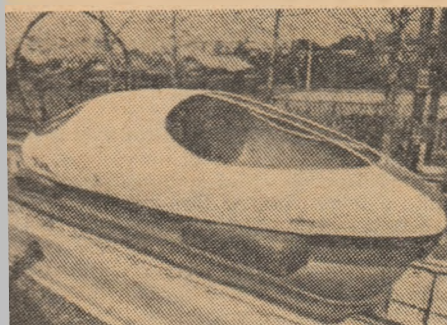
Și tocmai de aceea ne e și atît de dragă Republica noastră, fruct al strădaniilor fiecăruia dintre noi, de aici simțămîntul de răspundere față de prezentul și viitorul ei, conștiința că întreaga avuție a țării este bun obștească și că fiecare în parte trebuie s-o apărăm și s-o înmulțim spre binele tuturor.

Credînd, din inițiativa și sub conducerea comuniștilor, cadrul social-istoric cel mai propice pentru progresul societății noastre, Republica socialistă realizează astfel multilateral și plenar un proces de profundă afirmare a ființei vii a poporului în toate compartimentele de activitate umană.

TRANSPORTURI

Aerodinamic și rapid

Dacă e să-i credem pe constructorii japonezi de mijloace de transport, ziua de 12 septembrie 1972 va fi consemnată în istoria tehnicii. Căci în această zi a pornit la drum, într-o suburbie a orașului Tokio, un vehicul neobișnuit: primul tren, dacă i se mai poate spune așa, pe pernă magnetică a străbă-

Modelul supratrenului în probă

ut 200 m, plutind deasupra tronsonului de probă.

Deocamdată, acest supratren, mult visat pentru vitezele mari cu care poate să circule, nu-i decît un model, aproape că ar putea trece drept o jucărie. Căci vagonul, vopsit în lac alb și roșu, are o lungime de numai 7 m, o lățime de 2,5 m și o greutate de circa 3,5 tone, fiind deinci ori mai mic decît trenul „adevărat” care va face curse lungi și regulate într-un viitor destul de apropiat (1980), dacă speranțele constructorilor la Institutul de cercetări al Căilor ferate naționale japoneze vor deveni

realitate. Vagonul aerodinamic este planificat să se deplaseze în mod obișnuit cu o viteză de 500 km pe oră.

Principiul noului vehicul se bazează pe forța de respingere a cîmpului electromagnetic. Șinele pe care aleargă nu seamănă cu șinele de tren obișnuite. De fapt există o singură șină centrală, prevăzută cu bobine magnetice răcite la minus 200 de grade pentru a deveni supraconductoare și a lăsa curentul electric să treacă nestîngherit. Cîmpul electric format în jurul acestor bobine constituie „perna” invizibilă care susține vagonul, acționat, la rîndul lui, de un motor de inducție, la 6 cm deasupra șinei. Eliminînd orice frecare, perna facilitează vitezele mari.

Încă nu se poate spune dacă investițiile mari făcute pentru construirea modelului și a liniei de încercare, deși aceasta din urmă are numai 480 m, vor fi amortizate într-o bună zi. Dar dacă proiectul va fi realizat, trenul va deveni un concurent serios al avionului, deoarece nu va mai avea handicapul unei viteze inferioare.

URBANISTICĂ

Strada fără polei

Pe strada Festivalului din Moscova pe o porțiune de 1500 metri pătrați zăpada se va topi oricît de coborîtă ar fi temperatura ambiantă. Mai mult, pe această porțiune nu va mai exista nici măcar zăpadă topită, ci doar o suprafață umedă. Conducătorii auto nu vor mai avea nevoie de semnalul care avertizează împotriva derapării (zigzag-

Dacă experiența de pe strada Festivalului va reuși, utilajele de curățat zăpada vor intra în declin.

gul), iar automobilele nu se vor ciocni. Căci atelierul numărul 9 al Institutului „Mosinproekt” s-a îngrijit ca această șosea obișnuită să fie iarna încălzită.

Pasajele subterane pentru pietoni sînt mai de mult încălzite la Moscova. Ba există chiar și câteva trotuare experimentale „calde”. Dar încălzirea unei șosele n-a fost încercată pînă acum.

Trecerea apei calde prin conducte dispuse sub suprafața de trecere este neavantajoasă și incomodă. Căci conductele ar trebui plasate aproape de sol, în care caz ar risca însă să fie strivite de mașini de mare tonaj.

Pentru a rezolva dilema s-a făcut apel la utilizarea energiei electrice. Consumul de energie pe metrul pătrat de șosea va depinde, bineînțeles, de vreme.

Pe trotuare, rețele speciale prin care circulă curentul au fost montate pe un strat izolat termic — nisip, beton, plăci de ceramică — spre a împiedica scurgerea căldurii în pămînt; deasupra rețelele sînt acoperite de asfalt. Chiar dacă pe trotuar ar apărea fisuri, cei 36 de volți n-ar pune în pericol viața pietonilor.

Dar tensiunea utilizată pe partea carosabilă nu e lipsită de primejdie. De aceea, rețeaua aflată sub tensiune este acoperită mai întîi cu un strat de email izolator, după care se toarnă asfalt. Apoi urmează o nouă rețea de protecție, care face legătura cu pămîntul și din nou un strat de asfalt. Alături de șosea e construită o stație generatoare de curent electric. Indicatoare speciale vor preciza temperatura de la suprafața șoselei.

Intrucît uzina „Kievkabel” a produs o conductă specială pentru încălzirea șoselelor, s-a hotărît ca ea să fie folosită experimental în loc de rețea pe o mică suprafață a șoselei. Conducta e și mai avantajoasă, intrucît elimină al doilea strat de protecție. Fiind însă foarte subțire (are un diametru de 2,3 milimetri), ea trebuie să fie mai lungă.

În legătură cu experiența de pe strada Festivalului, M. M. Haikin, inginerul principal al proiectului șoselei încălzite, a declarat:

— Deocamdată e vorba de o mică porțiune de teren. Am ales însă o pantă abruptă care creează probleme conducătorilor auto.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Pilulele de prospețime

În capitala U.R.S.S. există un institut unde în toată iernii oaspeții sînt tratați cu struguri proaspeți, atît de proaspeți, de parcă ar fi fost culeși chiar atunci. În realitate, însă, au o vechime de peste șapte luni.

Date statistice arată că în fiecare an se pierd prin conservare mari cantități de struguri. Cauza — bine cunoscută — este mucegaiul. Bătălia împotriva mucegaiului este purtată în general pe două căi. Cea dintîi preconizează ca metoda de păstrare a strugurilor frigul, dar s-a văzut că acesta nu-i conservă mai mult de două luni. A doua, recomandă antisepticele. În care caz, însă, lucrurile se complică. Substanțele antiseptice trebuie să fie în primul rînd total inofensive pentru om și în același timp dăunătoare

V. Kozlov

Sondor

pentru microflora nocivă. De aceea, din miile de antiseptice cunoscute, numai unul singur, bioxidul de sulf, corespunde acestor condiții. Dar nici el nu este ideal.

Încă viticultorii din Grecia antică tratau vasele pentru fermentarea mustului cu fum de sulf. Astăzi sulful e ars după aceeași rețetă, iar gazul emanat este dirijat spre camere frigorifice. Procedul reclamă, însă, un mare volum de muncă și nici nu este prea eficient. În fiecare săptămînă trebuie „afumate” în camerele frigorifice zeci de tone de struguri. Pe deasupra e greu de dozat cu exactitate gazul. În sfîrșit, bioxidul de sulf dă strugurilor și o aromă străină, îi închide la culoare și, în cantități mari, îi alterează chiar.

Încît la baza noii invenții a fost pus următorul principiu: sursa de fum să se afle chiar în lada cu fructe. Dar a fost găsită și o nouă sursă de gaz, metabisulfitul de potasiu, pe care fotografiile amatori îl cunosc ca soluție pentru dezvoltarea filmelor. Din acest praf combinat cu adausuri liante au fost fabricate pastile.

Aceste pastile nu sînt folosite, de altfel, exclusiv la conservarea strugurilor, ci și a prunelor și merelor. Rezultatele obținute în patru ani de experimentare a noii metode au întrecut toate așteptările. Chiar după șapte luni de conservare ciorchinii arată de parcă atunci ar fi fost rupți. Iar la fiecare tonă de struguri se realizează, în medie, economii de 400—500 de ruble.

În felul acesta se va putea renunța la tradiționala metodă de ardere a sulfului și implicit la mirosul lui înecăcios. „Pilulele de prospețime” sînt plasate pe fundul lăzilor cu fructe, introduse în camere frigorifice. Încît fructele au o dublă protecție: frigul și norișorul de gaz pe care îl emană lent tabletele. Gaz care poate fi folosit cu succes și la păstrarea unor produse alimentare.

Un S.O.S. care n-a fost auzit (II)

Alte file din dosarul, redeschis, al dirijabilelor

Comisia Departamentului Marinei n-a putut ajunge la o hotărâre definitivă. Ea a explicat catastrofa printr-o foarte puternică rafală de vânt care a proiectat dirijabilul în jos, ceea ce a făcut ca acesta să se izbească de apă înainte ca echipajul să fi izbutit să încetinească căderea. Dar dacă am accepta această ipoteză, cum ar putea fi explicată înclinarea de aproape 20° la pupa, a aparatului în cădere. Inclina-re produsă în timp ce supapele de emisiune a gazului erau închise. Ce dimensiuni trebuie să fi avut spărturile din bordaj, ca să dea o asemenea sur-gere de heliu? Și cum rămâne cu de-clarația lui Wiley că, cu puțin înainte ca dirijabilul să se incline, a auzit un trosnet în interiorul aparatului și un zgomot de parcă niște părți grele din scheletul metalic ar fi căzut? Nu cum-va acestea au strâpnit bordajul com-partimentelor?

Dar în concluziile ei comisia n-a ținut deloc seama de aceste posibilități. Ea l-a acuzat pe căpitanul McCord că luase o direcție greșită — din care cauză „Akron” intrase în zona bintuită de furtună — și că zburase la o altitudine prea mică deasupra mării. E adevărat, comisia s-a grăbit să adauge că nu cunoștea considerentele care-l deter-minaseră pe McCord să opteze pentru această direcție și înălțime și că, pro-babil, acesta avusese motive bine inte-meiate s-o facă. În plus, din interoga-toriile membrilor din echipaj care su-praviețuiseră, s-a aflat că în magazia dirijabilului existase un număr sufi-cient de centuri de salvare, dar nu se știe din ce cauze ele n-au fost distri-buite când s-a dat alarma. De asemenea, au mai ieșit la iveală și alte amănunte. Ziarele au amintit că în timpul construcției greutatea aparatu-lui fusese sporită și că nici viteza nu era corespunzătoare. Începuse să se vorbească deci despre niște defecte de construcție... Scandalul era să izbuc-nească. Se impunea găsierea de urgență a unui țap ispășitor. Care a și fost gă-sit de către comisia Congresului. Avan-sind cam aceleași argumente ca și ma-rinarilor, kongresmenii au declarat că una din principalele cauze ale cata-strafei, dacă nu chiar cea esențială, a fost „insuficiența continuitate a expe-rienței”. Cu alte cuvinte, catastrofa nu s-ar fi produs dacă numai într-un an și jumătate „Akron”-ul n-ar fi avut trei comandanți. În timp ce „Graf Zeppelin” avusese în cei cinci ani de funcționare numai un singur coman-dant și, consecința, nici o avarie se-rioaasă.

Deși șubred, argumentul n-a șocat pe nimeni, întrucât aranja multe lu-cruri. Drept care, cele două comisii și-au sistat activitatea.

E greu de afirmat acum categoric dacă comisiile au fost sau nu sincere în concluziile lor, dacă au vrut să scoată basma curată pe cineva ori s-au găsit într-adevăr în impas și n-au iz-butit să descopere cauza reală a cata-strafei. Un singur lucru e sigur însă: prăbușirea dirijabilului și moartea a 73 de persoane au rămas un mister a-eoperit de bezna acelei nopți de aprilie 1933.

Dilemă

Și totuși, după încheierea anchetei, scandalul stîrnit de catastrofa lui „Akron” nu numai că nu s-a potolit ci, dimpotrivă, s-a intensificat. Numai că ac-centele polemicii s-au deplasat. Acum erau puse la îndoială nu atât calitățile și defectele lui „Akron”, ci în general posibilitatea utilizării dirijabilelor ca mijloc de transport.

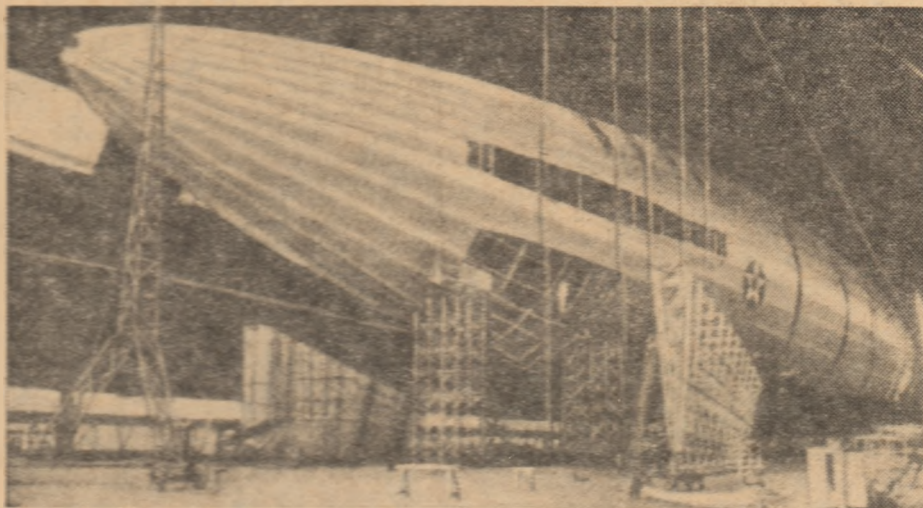
Dar de unde și pînă unde această problemă a transportului? S-ar putea întreba cineva. Căci „Akron” era un

dirijabil militar. Da, așa este, dar se cunosc zeci de cazuri cînd progresul mijloacelor tehnice de război a stimulat dezvoltarea tehnicii civile. Ca să putem înțelege, însă, cauzele aprinsei polemici izbucnite în ziare și nemaiomenia dezlănțuire de patimi, să ne transpunem o clipă în atmosfera vremii.

Așadar, sfîrșitul deceniului trei — începutul deceniului patru. În 1927, Charles Lindbergh decolase, la bordul unui mic avion bușit cu rezervoare cu benzină, de la New York și aterizase după 33,5 ore de zbor la Paris. În felul acesta, anonimul pilot postal devenise un erou național al Americii. Atlanticul de Nord fusese cucerit.

În 1930, pilotul francez Mermoz, prieten și coleg cu Saint-Exupery, făcuse primul zbor fără escală peste Atlanticul de Sud, de la Saint-Louis (Senegal) la Natal (Brazilia).

În 1933 englezii Kingsford Smith și Taylor străbătuseră Pacificul pe ruta

„Macon”, cu puțin timp înainte de a fi lansat

Honolulu (Hawaii) — Oakland (California).

În 1936, un avion ANT-25, pilotat de Valeri Cikalov, ajunsese fără esca-lă în insula Wood. Iar în anul următor a fost consemnat primul zbor al unor piloți sovietici, peste Polul Nord, de la Moscova la Vancouver (S. U. A.).

Așadar primii pași fuseseră făcuți. Triumf! Dar toate aceste zboruri erau unice. Iar secolul XX cu apriga-i sete de viteză reclama imperios stabilirea unor comunicații transoceanice perma-nente de pasageri și poștă. Se punea deci problema: pe ce să se bazeze aceste punți intercontinentale — pe forța ascensională dinamică sau sta-tică? Cu alte cuvinte, avion sau dirija-bil?

În vara lui 1930, dirijabilul german LZ-127 „Graf Zeppelin” începuse să facă curse regulate traversind Atlan-ticul de la Friedrichshafen (Germania) la Rio de Janeiro. Călătorul ajun-gea la Rio după numai 72 de ore de zbor. Nu era, oare, un adevărat miracol? Pe care companiile aviatice nu puteau decît să-l invidieze, întrucît avioane de călători cu o asemenea auto-nomie de zbor încă nu existau. E ade-vărat, avioanele zburau ceva mai re-pede decît dirijabilele, în schimb con-fortul oferit de acestea din urmă călă-torilor părea un vis irealizabil pentru avion. Umplut cu heliu neinflamabil, „Akron” înlăturase și ultimul argu-ment al partizanilor avionului: perico-lul de explozie al dirijabilelor care, în marea lor majoritate, erau — așa cum am mai arătat — umplute cu hidrogen.

Încît pe la începutul deceniului

patru partizanii dirijabilului aveau toate motivele să fie optimiști. Suc-cesul lui „Akron” și al dirijabilului ger-man „Graf Zeppelin” deschidea pers-pective promițătoare. Părea că „secolul de aur” al dirijabilelor era aproape și că peste puțin timp o puzderie de apar-ate argintii vor ctreiera cerul Terrei. Minți infierbintate și începuseră să calculeze itinerare pentru zboruri în jurul lumii.

Și tocmai atunci s-a produs cata-strafa lui „Akron”. Încît problema itine-rarului a trebuit aminată. Dar nu pentru mult timp.

Căci intrase în joc o dublură a lui „Akron”: dirijabilul ZRS-5 „Macon”. Nenumărate articole de ziar căutau să convingă marea publică că prăbușirea lui „Akron” nu însemna și sfîrșitul dirijabilului, așa cum scufundarea „Titanic”-ului nu dusese la dispariția navigației pe mare. Din nou stăpînă pe situație, societatea „Goodyear” —

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

matice, echipajul s-a putut menține la suprafață pînă la venirea unor vase. Din cei 83 de inși aflați la bord s-au salvat 81, între care și căpitanul Wiley.

Evenimentele care au urmat s-au desfășurat ca și cele precedente: scan-dal în presă, comisie de anchetă, inte-rogarea martorilor. După părerea co-mandantului și a citorva membri ai echipajului, prăbușirea dirijabilului a fost pricinuită de defecțiuni de cons-trucție în zona pupei. De altfel, încă în aprilie 1934, a declarat locotenen-tul Bolster, dirijabilul fusese la un pas de catastrofă din aceeași cauză. Încît atunci s-a hotărît consolidarea carcasi în zona pupei, dar operația n-a fost executată.

Inghițit de apele Pacificului, „Ma-con” a dus cu el — o dată cu cei doi membri ai echipajului și cu cele patru avioane din hangar — și speranțele într-un portavion mai ușor decît aerul și — ce e mai trist — în posibilitatea unor comunicații transoceanice prin in-termediul dirijabilelor. Căci, evident, catastrofa a dat noi argumente adver-sarilor acestui tip de aparat.

În 23 de ani (începînd din 1912), au calculat ziarele, se petrecuseră 18 mari catastrofe cu dirijabile, soldate cu 348 de morți. Dintre acestea, două, cele mai mari și mai moderne — „Akron” și „Macon” — se prăbușiseră în mai puțin de doi ani și costaseră trezore-ria americană opt milioane de dolari. „Iată cum se irosec banii contribuabi-lilor — scriau ziarele. — Iar dacă diri-jabilele se prăbușesc atât de repede, nu înseamnă oare că au un viciu con-ge-nital? Merită deci să se investească bani într-o întreprindere fără perspective?”

Americanii, se știe, sînt mari ama-tori de calcule. De aceea cifrele citate cu aceste prelejurii au produs asupra lor o impresie atât de puternică, încît după aceea nici un om politic nu și-a mai asumat riscul de a sprijini progra-mul guvernamental de construire a di-rizabilelor.

În anii care au urmat, America s-a limitat la construirea de mici dirija-bile pentru marina de război. În timpul războiului acestea au dobîndit chiar unele succese în apărarea convoa-ielor împotriva submarinelor. Dar e e n-au mai egalat niciodată voga pe care au avut-o la mijlocul deceniului 4. În preajma războiului, atît în Europa cit și în America apăruseră avioane de călători cu mare rază de acțiune și... dirijabilul a încetat să mai fie socotit un mijloc de legătură între continente. Încet, dar sigur, el a murit.

Dar de ce a cedat dirijabilul locul avionului? Au existat oare cauze ob-iective? Să fi fost de vină avarierea frecventă a dirijabilelor — unul din principalele argumente invocate de ad-versarii acestui tip de navă aeriană? Au fost oare accidente atît de frec-vente? În aceeași perioadă interbelică s-au prăbușit incomparabil mai mu-te avioane cu călători la bord. În timp ce dirijabilele prăbușite puteau fi nu-mărate pe degete; dar datorită dimen-siunilor foarte mari și costului ridicat ele au atras mai mult atenția.

Sînt dirijabilele primejdioase? Într-adevăr, cu hidrogenul care le umple nu e de glumit. Dar să nu uităm că „Graf Zeppelin” a trăit pînă la adînci bătrîneți și a transportat zeci de mii de călători și sute de tone de încărcătură.

Sau poate că e vorba de economici-tate? Dirijabilul e într-adevăr foarte costisitor și pretențios în timp ce avio-nul e mult mai ieftin și în același timp mai rapid.

Iată tot atîtea întrebări complicate căro-ra, ca și alora pe care nu le-am a-mintit aici, va trebui să li se dea într-un fel răspunsul acum cînd se fac noi încercări de a reînvia dirijabilul.

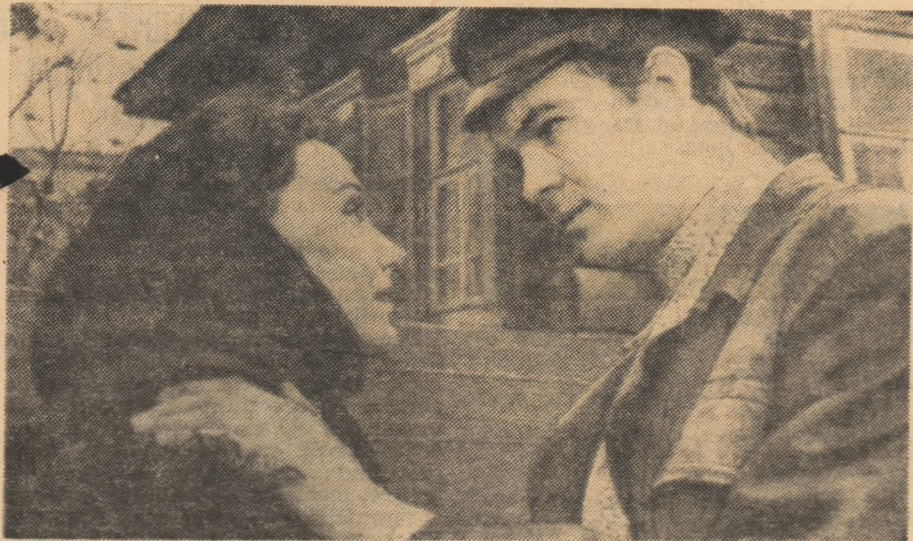
CINEMA

Acțiune, acțiune, acțiune

În cariera literară a lui Vasili Șukșin, romanul „Sfârșitul Liubavinilor” a fost o surpriză. Venit după un tip de proză scurtă, nervoasă, grăbită parcă (dar niciodată superficială) și cantonată mereu în stringentă actualitate, pe care scriitorul a practicat-o exclusiv, el a încercat multe condeie critice. Mai ales că la începutul începuturilor acestei multilaterale personalități (Șukșin este scriitor, regizor, actor și scenarist) se află o întâmplare aproape anecdotică. Sosit la Moscova din Siberia natală pentru a da examen la Institutul de cinematografie, anonimul învățător

Bineînțeles, personajele au mai suferit niște simplificări, devenind, cum cere regula genului, previzibile, mergând la țintă fără ezitare. Dar n-au pierdut nimic din pitoresc, din firea lor pătimașă, după cum limbajul popular n-a pierdut nimic din savoare și nici atmosfera siberiană a acelor ani din culoarea ei specifică.

De altminteri, culoarea locală este o componentă puternică a filmului. Cineaștii o surprind nu numai în pitorescul ei exterior, ci și în esență, descriind o colectivitate umană produsă

Galina Iașkina și Albert Akciurin într-o scenă din film

de țară a ținut cu tot dinadinsul să se prezinte la clasa, foarte solicitată, a lui Mihail Romm. Regretatul cineast avea o piatră de încercare pentru toți candidații: romanul „Război și pace”. Întrebarea pe care o punea aproape invariabil era simplă: „Îți place „Război și pace”? Discuția începe o dată cu răspunsul. Dar cu candidatul Șukșin discuția nu s-a produs. Fiindcă răspunsul acestuia a fost scurt și categoric: „Nu-mi place. E prea lung!” Pedagog subtil, Romm a fost intrigat și interesat la culme de ciudatul personaj căruia putea să nu-i placă „Război și pace”!

Peste ani, cel căruia nu-i plăcea „Război și pace” fiindcă e prea lung, a scris el însuși o carte lungă și în tradiția prozei realiste tolstoiene și șolohoviene: „Sfârșitul Liubavinilor”.

Din această frescă amplă despre viața unui sat siberian în anii războiului civil, despre o epocă ce vestea, ca un uriaș preludiu, fundamentale prefaceri, despre un moment de răscruce, când o lume murea și alta se năștea, cineastii Leonid Nehoroșev (coscenarist) și Leonid Golovnea (coscenarist și regizor) au ales paginile cele mai tensionate și care pun personajele în plină lumină.

Păstrind spiritul prozei lui Șukșin, ei au încercat, însă, o experiență care s-a justificat: au reasezat materialul după legile westernului, făcând un film prin excelență de acțiune și „de public”.

Bineînțeles, sînt și pierderi (dar ce ecranizare se soldează fără pierderi?).

arta
ca arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta ;

de o anumită istorie și un anumit mediu ambiant.

Această mică umanitate se mișcă într-un peisaj foarte frumos de la maica natură. Iar când peste el mai trece și suflarea caldă a dragostei operatorului Boris Brojovski, peisajul devine alocuri de-a dreptul mirific.

Iulia Scutaru

TEATRU

Am invins, Sancho!

În noua premieră a teatrului „Maikovski” din Moscova, musicalul „Omul din La Mancha”, Don Quijote rostește cuvintele din titlul nostru într-un moment când oricare altul în locul lui și-ar fi blestemat soarta: bătut măr, plin de vinătăi și de cucuie, Cavalerul Tristei Figuri abia se ține pe picioare. Și totuși, adunându-și ultimele puteri, strigă: „Am invins, Sancho!” Această exclamație stîrnește o anumită reacție în sală. Nimeni nu o ironizează, deși toți văd că e în contradicție cu logica situației. Căci tot ce spune și ce face pe scenă Don Quijote în interpretarea lui Alexandr Lazarev este urmărit de public cu cel mai mare interes. S-ar spune că celebrul personaj este privit simultan și ca vechiul Don Quijote al lui Cervantes, și ca o nouă descoperire a lui.

Lazarev nu l-a lipsit de nici una din încântătoare-i slăbiciuni: totala incapacitate de a considera lucid situațiile, de a vedea ceea ce e limpede ca lumina zilei (dar și harul de a vedea ceea ce nu mai vede nimeni), naivitatea dezarmantă și neputința aproape copilărească de a se apăra. Da, acest Om din La Mancha poartă în el toate donquijotisme. Dar actorul pune în lumină și conținutul profund al extravaganțelor lui Don Quijote, care, de altminteri, au atras dintotdeauna inimile și mințile cititorilor, chiar fără a fi supuse analizei. Lazarev ne face să vedem umanismul, înțelepciunea și logica tuturor faptelor Cavalerului, indiferent de aparența lor. Uimitoarea putere de convingere, trăsătură deosebită a talentului actorului, este folosită de regizorul A. Gonțearov pentru dezvăluirea înțelepciunii ascunse a celor mai aparent ilogice fapte și idei ale lui Don Quijote.

Acesta este principalul secret al forței spectacolului, al rezolvării aspectelor

filozofice-elice ale nemuritorului personaj. Bineînțeles, nu este vorba de o rezolvare directă, frontală, rațional descifrabilă: ci ea se simte, se ghicește, plutește în întreaga atmosferă a acestui poem inspirat, cum am numi spectacolul „Omul din La Mancha”.

A. Gonțearov nu s-a mulțumit să re Creeze figura faimosului hidalgo în datele ei literare. El o confruntă cu probleme vii, actuale. Iar Lazarev apasă în interpretarea sa pe această concepție, „făcînd trimiteri” la experiența unui om care trăiește azi, care participă la evenimente din zilele noastre.

Colaboratorii și personajele cele mai apropiate de Don Quijote — Sancho și Aldonsa-Dulcinea — beneficiază de interpretarea strălucită a lui Evgheni Leonov și a Tatiane Doronina.

Nina Velehova

INTERVIU

Intermezzo cu Ingrid Bergman

O lume întreagă i-a văzut filmele: „Cui îi bate ceasul”, după romanul lui Hemingway; „Întîlniții”, în regia lui Hitchcock; „Intermezzo”; „Casablanca”, alături de Humphrey Bogart; „Stromboli” de Rosellini; „Ioana d'Arc”, după opera lui Honegger etc, etc.

Star internațional de prima mărime, Ingrid Bergman nu are, văzută de aproape, aerul unei actrițe. Îmi spune încintată că pe stradă oamenii nu o recunosc, nu întorc capul după dînsa.

De ce? Pentru că nu și-a oprit vîrsta prin nici un fel de truc. Înaltă, dreptă, demnă, are mai degrabă ceva de regină a Angliei decît, de actriță. God save the Queen.

Ultimul film în care am văzut-o a fost „Floarea de cactus”. Alături de marea vedetă a avut șansa să debuteze în acest film foarte tînăra Goldie Hawn, o speranță a ecranului american.

— Are mult talent, știe să danseze, să cînte, e minunată, Goldie!.. Și în general îmi place tineretul, sînt obișnuită cu el. Fiicele mele gemene, Ingrid și Isabella, au 20 de ani, Robertino — 22, iar cea mare, Pia, 33.

O privesc admirativ și continui: — E adevărat că ați spus: „Mi-ar plăcea să joc pînă la o sută de ani. Aș vrea ca pe mormintul meu să scrie: „Aici zace o bună actriță, care a jucat pînă la ultima-i suflare”?

Ingrid Bergman ride, cu rîsul ei limpede:

— Da, am spus. Intotdeauna am adorat să joc. Încă de cînd eram mică. La 14 ani, la liceul de fete din Stockholm, am interpretat o dată șase personaje în aceeași scenetă. Directorul Școlii regale de artă dramatică era în sală. M-a înscris pe loc la cursurile acestei academii, iar încă înainte de a încheia primul an de studii, „Svensk-Film-Industrie” m-a angajat pentru un film. La 18 ani aveam unsprezece la activ, dintre care în nouă jucasem rolul principal, toate în patria mea, în Suedia.

Întrebare logică: — Atunci cum puteți sta acum atîta timp fără să filmați?

Răspuns puțin trist: — Pentru că aproape că nu există scenarii pentru actrițe care au trecut de 40 de ani. Mai ales în S.U.A., unde e un cult al tineretului. În alte părți, în Franța, de exemplu, lucrurile stau parcă mai bine. Elvira Popescu, Edwige Feuillere continuă să joace. Totuși, n-aș putea spune

că am stat chiar degeaba. Am jucat pentru televiziune două roluri admirabile: „Vocea umană” de Cocteau și „Hedda Gabler” de Ibsen. Să-l adaug și pe cel din piesa „O lună la țară” de Turgheniev, pe care l-am interpretat săptămîni în șir, fără întrerupere, întîi la Guilford, apoi la Londra.

Ciudată vedetă! Care vorbește alît de deschis despre vîrsta ei și despre dificultățile de ordin profesional care decurg de aici... O privesc. Are fața îmbujorată și fără umbră de machiaj. (Am văzut-o cum se pregătea să „între în scenă” pentru un spectacol de televiziune și cum n-a făcut decît să-și treacă mina prin păr cu o mișcare rapidă și să-și dea de două ori cu puful pe obraji). Să fie adevărat că fața este oglinda sufletului? Și că după 40 de ani răspundem de această oglindă? Deci de sufletul nostru?

Ingrid Bergman povestește... Nu, nu despre viața ei! Este un capitol tabu. Ci doar puțin despre cum își petrece zilele.

— Locuiesc aproape de Paris, la Chevreuse, de cincisprezece ani. Am o casă mare, inconjurată de un teren agricol. În timp ce soțul meu, Lars Schmidt, citește manuscrise, telefonează la New York, la Londra, la Hollywood (este producător de teatru), eu revopsesc scaunele, spal perdelele, îmi îmbăiez ciinii, mă ocup de grădină. Zilnic mă duc cu bicicleta în sat, după diverse treburi. O, nu, nimeni nu-mi dă atenție, sînt doar „doamna Schmidt”.

Recepțiile? Galele? Gata. Eu mi-am făcut datoria. A trebuit să mă duc de trei ori la Festivalul de la Cannes, de două ori la cel de la Veneția. Îmi ajunge. Acum spun: „Nu mai am nevoie să mă vind. Sînt vindută! De acum încolo trimiteți tineretul, pe mine lăsați-mă liniștită acasă!”

Vorbim despre vîrsta ei. — Nu, nu rămin tînăra. Îmbătrînesc și eu ca toată lumea. Dacă admitem că mai arăt încă tînăra, e pentru că Domnul a fost bun cu mine!

Despre rolul preferat: — Fără indoială, Ioana d'Arc! Visam la el încă de cînd eram copil. Colectionam toate ilustratele, toate medaliile cu chipul ei. De altfel, continui să le colecționez. Am sute de cărți despre

O lume întreagă a admirat-o în „Vă place Brahms?”

vlața ei. Sînt realmente foarte mîndră de a fi interpretat acest personaj. Și apoi, gîndiți-vă ce plăcut e cînd la vama franceză sînt salutată cu: „Bun venit, Ioana d'Arc. Ne bucurăm că v-ați întors!”

M. Șefer

REFLECTOR

■ După „Decameronul”, după „Povestirile din Canterbury”, Pier Paolo Pasolini a luat la rînd alte povestiri celebre: „O mie și una de nopți”. Pentru ecranizarea lor cineastul italian și-a deplasat echipa la Ispahan.

■ Lee Marvin va fi împăratul nordului într-un film intitulat chiar așa, pe care regizorul Robert Aldrich îl dedică perioadei de inflație din anii '30 în S.U.A.

■ Trei „magnifici”: Richard Burton, Marcello Mastroianni și Jack Hawkins în filmul regizat de Robert Karz și produs de Carlo Ponti, „Moartea la Roma”.

PSIHOLOGIE

Într-o zi vom „vorbi” cu inima, ficatul...

Degetele mâinii și mușchii din întreg organismul execută ordine date de voința noastră. Dacă trupul ar fi alcătuit exclusiv din astfel de executanți, bolile și îmbătrânirea ar fi ușor învinse de conștiință: ar fi destul să știm ce defecte din funcționarea organismului trebuie reparate, pentru ca printr-o încordare a voinței să dăm un ordin și... totul să reîntre în normal.

Dar la temelia funcționării organismului uman stau organele interne: inima, ficatul, vasele sanguine, glandele. Acestea sînt dirijate de sistemul ner-

mașină de scris. Și care copil nu e tentat să apese pe clape?! La fiecare apă-sare, litera respectivă apare pe un ecran luminat, iar din cutie se aude fonemul respectiv. Curînd copilul începe să înțeleagă ce clape trebuie să apese ca să audă un anume sunet și să vadă pe ecran respectivele litere. Încît „profesorului” nu-i mai rămîne decît să-i arate succesiunea apăsării pe clape spre a „scrie” și cuvinte.

Dar ce legătură există între experiența descrisă și articolul de față? Un specialist a avut ideea să plaseze un su-

Atenția subiectului se fixează de obicei asupra unui element exterior
Foto: Miroslav Znamerovski

vos, așa-numit autonom, cu ramificații în tot corpul. El poate fi studiat sub raport chimic și electric, dar nu este subordonat voinței și conștiinței. De aceea nici nu putem percepe ce se petrece în noi tot atît de clar cum o facem cu unii excitanți exteriori ca: sunetele, culorile etc. Mai mult, perceperea mediului nostru interior este nu numai neclară, ci uneori chiar înșelătoare. Medicii au, de pildă, deseori de-a face cu bolnavi care acuză dureri în umăr, deși le sînt afectate organe din cavitatea abdominală. Iar ceea ce nu poate fi perceput exact, nu poate fi nici dirijat prin voință.

Cu toate că yoghinii sînt de altă părere. Ei sînt convinși că pot „sta de vorbă”, în adevărată accepție a cuvîntului, cu organele interne, că le pot da ordine. Și nu este exclus ca această comunicare cu ficatul sau cu inima, de pildă, să se datoreze unei tehnici a autosugestiei extrem de bine puse la punct. Dar în acest caz hotărîtoare ar fi nu cuvintele cu care yoghinul se adresează organismului, ci intonațiile, starea emoțională.

Se știe mai de mult că limbajul simțurilor se traduce în organism printr-un limbaj al transformărilor biochimice. Orice emoție provoacă modificări subtile în concentrația diverselor substanțe din sînge. Aceste modificări sînt la rîndul lor, probabil, percepute de organele interne. Ori poate că emoțiile sînt numai o limbă intermediară între conștiință, voință și mediul nostru interior!

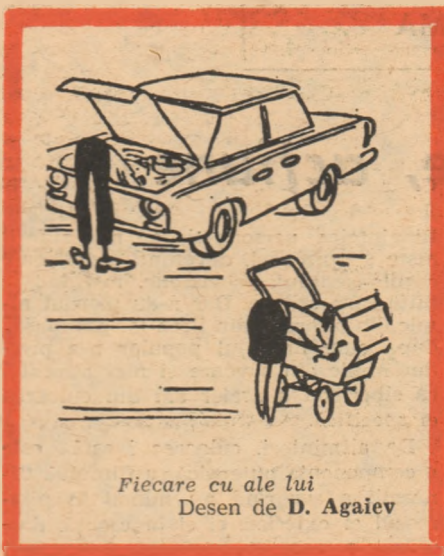
Se poate, însă, vorbi despre o limbă „înțeleasă” de organism? Dacă ea ar exista într-adevăr, ar fi descoperită nu numai la yoghini, ci la orice ins pe care s-ar experimenta acest lucru. Cum ar trebui să decurgă o asemenea experiență?

Psihologia utilizează de mult metoda „învățării instrumentale”. Să vedem, de pildă, cum învață un copil de 4—5 ani cititul sau scrisul prin intermediul acestei metode. În încăperea unde se joacă, e adusă o cutie cu claviatură de

biect în fața unui ecran similar cu cel de televizor. Pe ecran apăreau mereu dungile verticale. Cu cit ritmul bătăilor inimii subiectului era mai accelerat (ecranul fiind pus în legătură cu un aparat de înregistrat pulsul), cu atît dungile erau mai lungi. Subiectului i se cerea să scurteze liniile. „Dar cum să le scurtez?” întreba mirat acesta. „Cum poți”, i se răspundea. Și, surprinzător, mulți puteau. Ei nu-și încordau mușchii și nici nu-și șopteau anumite cuvinte. Ci își creau o „stare” care le permitea să scurteze dungile.

Alte experiențe au decurs în felul următor: subiecților li s-au fixat pe cap electrozi pentru înregistrarea bio-curenților creierului. Dar encefalografal fusese în așa fel construit, încît de fiecare dată cînd înregistra un ritm, scotea un sunet melodios care dura cit ritmul. Subiecților li se spunea că vor auzi sunetul atunci cînd vor fi într-o anumită stare. Apoi li se cerea să-și provoace de mai multe ori această stare. Și ei executau ordinul. Cu alte cuvinte, ajungeau să-și controleze oscilațiile electromagnetice ale creierului. Evident, nu puteau să explice în ce stare s-au aflat la un moment dat, ci simțeau numai starea respectivă. După cum nu se știe nici ce fel de comenzi-semnale circulă în acest timp între diversele zone ale sistemului nervos al subiecților, care sînt aceste zone și ce modificări biochimice însoțesc fenomenele descrise.

Dar experiențele au pus totuși în lumină o împrejurare care se repeta de mai multe ori. Explicațiile care li s-au dat subiecților nu i-au determinat să „privească în sine”, dimpotrivă, atenția lor se fixa asupra unui element din afară: un ecran, o sonerie. Starea interioară din timpul experienței nu era studiată, subiectul nu și-o analiza, ci se „acorda” spontan pentru modificarea liniilor de pe ecran sau a sunetului. Prin urmare, se poate spune că omul poate regla subiectiv, dar nu propria sa stare interioară ci, cu ajutorul ei,

Fiecare cu ale lui
Desen de D. Agaiev

ceva care se întîmplă în mediul exterior.

Specialiștii au, așadar, destule motive spre a nădăjdui că vor ajunge să înțeleagă o dată și o dată mai bine „limbajul” organismului. Dar pînă acolo mai e un drum lung.

MATEMATICĂ

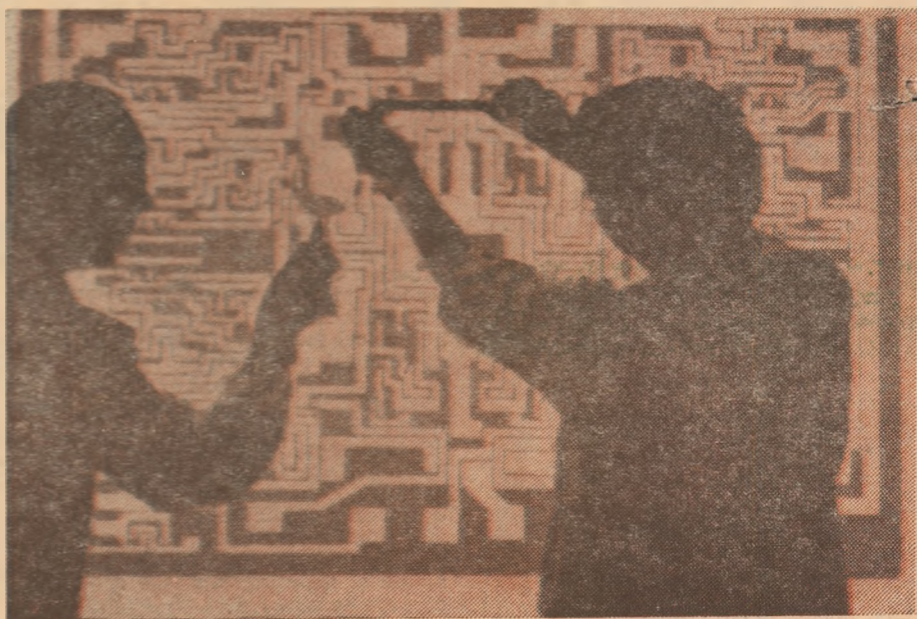
Simetria, armonia naturii

De mult se știe că natura e simetrică. Atomii cristalinelor nu sînt proiectați la întîmplare, ci alcătuiesc o rețea frumos orînduită. Animalele, florile, corpurile cerești au o simetrie perfect vizibilă. Familiile de particule elementare sînt și ele alcătuite pe principiul simetriei. Dar ce este simetria?

Cu unele rezerve, lumea științifică dă următorul răspuns: simetria este totalitatea transformărilor prin care structura rămîne neschimbată. Dacă un obiect n-ar fi simetric, nu l-am putea percepe, n-ar ieși în evidență, ar fi fără structură. Simetria este așadar o cărare care duce către lectura informației conținute de un obiect sau altul.

Marele scriitor și savant persan Biruni (973—1048) scria că sufletul omului este foarte sensibil la toate privilegiile caracterizate de simetrie, de ordine. De ce? Pentru că ființa umană, parte componentă a naturii, nu poate face schimb de informații, nu poate percepe universul înconjurător și, în genere, nu poate exista în afara simetriei, a structurii materiale.

Încă vechii greci au înțeles bine însemnătatea simetriei, iar „armonia” a

Simetria schemei, mărite de cîteva ori, a unui aparat de radio

devenit de atunci o noțiune fundamentală a concepțiilor despre Univers și frumusețe. Insuși cuvîntul grecesc „Kosmos” (Univers) mai înseamnă și frumusețe, ordine, iar îngrijirea frumuseții se numea — și se numește — cosmetică. Imitînd la rîndu-i natura, omul, element al microuniversului, și-a însușit intuitiv principiile simetriei și le-a utilizat atît pentru organizarea structurii obiectelor estetice, cît și a produselor utile.

Știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

Să ne gîndim o clipă, pentru explicație, la motivele ornamentale ale vechilor greci. Desenele erau executate prin multiplicarea simetrică a unor figuri. Acest principiu este, de altfel, folosit și acum la fabricarea țesăturilor și a tapetelor.

Dar și ornamentele geometrice ale Orientului antic se remarcă printr-o riguroasă simetrie. Numai că acolo aceasta nu era utilizată ca mijloc de organizare, ci ca o trăsătură a unei ornamentații care se conducea după principiul: minimum de variație a elementelor — utilizare maximă a suprafețelor — efect estetic maxim. Elementele erau, în general, figuri geometrice — obiecte stilizate sau simboluri — ori, mai tîrziu, cuvinte sau propoziții din Coran. În primul caz se obțineau ornamente amintind de proiecția structurii unor compuși anorganici într-o categorie de poliedre, în al doilea ceva care seamănă cu structura compușilor organici.

Evident, nu trebuie să ne imaginăm că arhitecții de altădată cunoșteau structura cristalinelor. Dar, pîrticică a naturii, omul se călăuzea intuitiv după aceleași principii ca și natura. Se știe că 30—40 de sunete sînt suficiente pentru a alcătui un mare număr de cuvinte. La fel, pentru a obține totalitatea proteinelor necesare vieții, natura s-a limitat la 20 de aminoacizi, pentru a realiza infinita varietate a Universului material n-a avut nevoie de mai mult de 100 elemente chimice, iar pentru a construi moleculele a apelat la 3—4 elemente. Se constată așadar o impresionantă economie de materiale de construcție. Încît, întorcîndu-ne la om, ne mai întrebăm o dată: de ce n-ar fi folosit și el, care este atît de legat de natură, legile acesteia?

Aruncînd o privire fugară asupra schemei unui aparat de radio, în primul moment sîntem tentați să exclamăm: ce frumusețe, ce ordine, ce simetrie! Iar mai departe ne întrebăm: nu sugerează, oare, structurile elementare ale Universului? Se știe doar că și acestea din urmă au un caracter de lege, iar elementele lor componente formă geometrică. De aici și pînă la concluzia că, cu cît o structură electronică seamănă mai mult cu un orna-

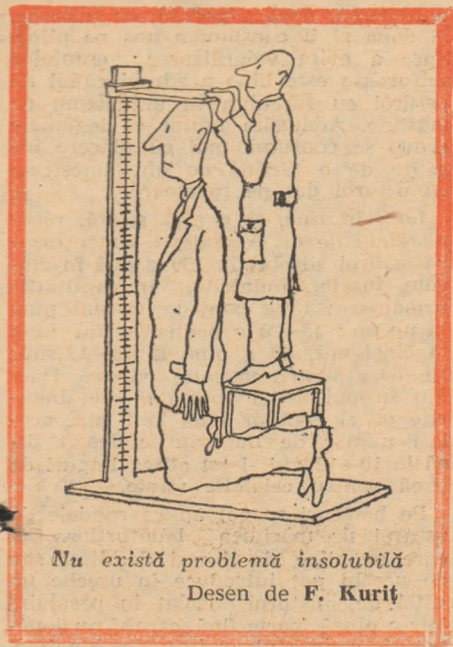

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

ment geometric, cu atât e mai perfecționată, nu mai este decât un pas.

Nefiind însă destinate amuzamentului, ci unei activități rigurose științifice sau tehnice, aceste desene nu au dimensiunile celor din natură, ci rivalizează mai degrabă cu potcoavele puricilor din poveste. Iar forma lor geometrică nu este o culme a progresului, ci numai o fază a evoluției „celei de a doua naturi”, a naturii create de om. Intr-adevăr, dacă vom considera cu ochi critici realizările momentului de față prin prisma viitorului vom admite că nu e chiar atât de complicat de gravat scheme electrice, de înlocuit primitive sîrmușițe și arhaice lămpi cu straturi fine de metal sau cristale. Iar caracterul geometric nu ne va părea de fel un lux, ci o necesitate imperioasă. Căci pentru ca segmentele metalice de pe suportul plan să fie cât mai compacte, să nu se „incurce” unele pe altele, ele trebuie plasate într-o ordine severă. Altminteri toată această migăloasă trudă ar fi inutilă.

Nu există problemă insolubilă
Desen de F. Kuriș

ASTRONAUTICĂ

Firul cosmic
al Ariadnei

Se știe, periferia globului nostru a devenit un fel de expoziție de realizări cosmice. În cincisprezece ani s-au angajat pe rutele cerești mii de mesageri ai omului. Dar pentru ca despre fiecare din ei să se poată spune aceste cuvinte: „Zborul se desfășoară normal” e nevoie de un mare număr de servicii terestre, dintre care acela al calculului zborului nu este unul dintre cele mai puțin importante.

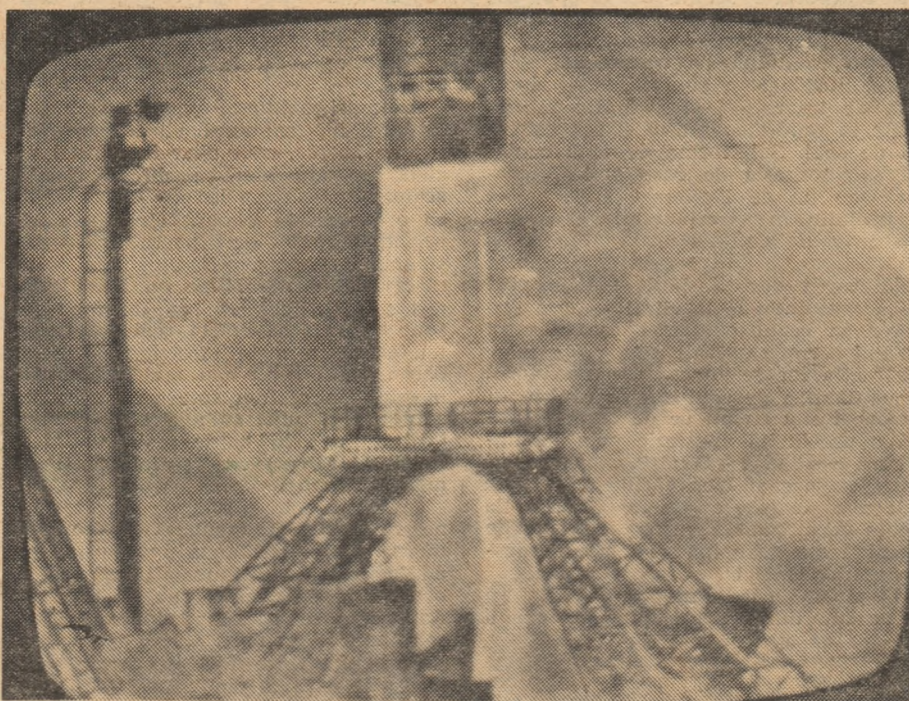
La rigoare se pot găsi analogii între elementele rutelor cosmice și ale celor de pe pământ: o axă centrală, lărgirea căii „carosabile”, turnante, încrucișări unde nu se pot face opriri, ci se poate numai accelera sau frîna. Cu deosebirea, însă, că, înseși rutele nu există, în cazul celor dinții, decât în memoria calculatoarelor.

Elaborarea traseelor cosmice poate

părea de aceea ușoară. Dar această facilitate este numai aparentă. E adevărat, etapa construcției nu există — traseul începe și sfîrșește cu calcule. Apoi urmează perioada de încercare: lansarea de sateliți, stații, nave.

S-a spus că mijloacele tehnice de calcul ar fi cheia care deschide poarta Cosmosului. Dar lucrurile nu stau tocmai așa. Chiar și cel mai enorm complex de ordinatoare e neputincios dacă e lăsat în voia lui. Căci el are nevoie de calcule, de programe etc.

De la primii săi pași, omul a avut mereu în față o experiență aflată continuu în acțiune: bolta cerească, stelele și planetele care se deplasau în spațiu.

Startul — sfîrșitul unui fabulos lanț de calcule și începutul altuia

Foto: V. Șegolev

De aceea și astronomia este una din cele mai vechi științe de pe Pământ. Iar legile stabilite într-o epocă cînd știința a fost sufocată de religie mai mult ca oricînd altădată mai stau și acum la baza calculului mișcării corpurilor cerești artificiale din vremea noastră.

Soluția ecuațiilor din mecanica cerească a dat mult de furcă. Chiar numai calculul înrîuririi reciproce a mai multor corpuri cerești duce la un hățiș inextricabil de calcule, în care specialiștii trebuie să înainteze cu multă prudență, pas cu pas. Elaborarea unei traiectorii cosmice „proprii” presupune un număr fantastic de calcule. Odinioară, calculele privitoare la un singur corp cereesc reclamau ani de zile de muncă stăruitoare. Puterea și rapiditatea ordinarilor au micșorat acest interval la cîteva minute.

De fapt, însă, în liniștea centrelor de calcul se desfășoară mult mai multe zboruri imaginare decît plecări reale. Căci se încearcă tot felul de variante, se analizează fiecare pîrticică a traiectoriei, spre a vedea dacă este sau nu îndreptățită și numai după ce s-au terminat toate calculele începe să se deruleze un nevăzut „fir al Ariadnei” către ținta fixată.

O dată cu trasarea „culoarelor”, se stabilesc și „semnalele rutiere” — planetele și stelele ce vor servi drept repere captorilor din sistemele de orientare, se aleg amplasamentele viitoarelor macazuri — punctele de corecție a traiectoriei. În sfîrșit, simultan cu defrișarea itinerarului, calculatoarele simulează funcționarea sistemelor de bord. Căci prin intermediul unei ecuații se poate exprima orice proces, se poate face un salt în timp, prevedea epilogul.

Condițiile reale ale unui zbor cosmic sînt însă foarte greu de reproduci. Și de aceea se face apel la așa-numita metodă a analogiilor, o dublură abstractă a sistemelor și aparatelor reale. Modelul construit cu ajutorul unui ordinator este foarte ieftin și poate suferi, sub ochii noștri, toate metamorfozele, chiar cele mai dezagreabile — poate îmbătrîni, poate funcționa pînă la distrugerea sa, poate suferi solicitări termice monstruoase.

Apoi, după repetițiile inițiale în cursul cărora, cu ajutorul mașinilor, sînt testate toate sistemele de bord, se ajunge la avanpremiera zborului: verificarea interacțiunii aparatului și a mijloacelor de comandă de la sol. După care, în fine, se dă plecarea.

Din acest moment începe urmărirea matematică operațională a zborului cosmic. Calculele sînt făcute simultan cu zborul și, completate cu particularitățile reale ale acestuia, ghidează intervențiile care se vădesc a fi necesare — corectarea traiectoriei — spre a fi comunicate la bordul aparatului.

Creierul electronic al unei nave spațiale poate rezolva și el un mare număr de probleme. El poate chiar întrerupe legătura navei cosmice cu Terra și realiza o navigație spațială liberă, navigație autonomă, utilizînd măsurători făcute la bord și transferînd astfel centrul de comandă a zborului pe navă.

Dar dacă viteza de funcționare a calculatoarelor electronice crește de mii, de milioane de ori, și erorile de programare pot crește în aceeași proporție. Încît, mijloacele de calcul reclamă nu numai un personal extrem de calificat, ci și calcule matematice uluitoare de precise. De aceea, o dată cu

cele două medii, temperatura ar scădea regulat de la ecuator spre poli și izotermele (liniile care unesc punctele cu aceeași temperatură) ar corespunde cu paralelele. Este ceea ce se întîmplă în mare măsură în emisfera australă, unde predominarea oceanelor asigură condiții mai uniforme. Emisfera boreală se află însă în situația inversă: predominarea uscatului face ca în ianuarie, de pildă, în Atlantic să urce un „virf” de căldură, iar pe continente să coboare „limbi” de frig, dovedind astfel pregnant diferențele climatice dintre mare și uscat.

Acolo unde există diferențe orizontale de temperatură, ca între aerul de deasupra oceanului și cel de deasupra uscatului, trebuie să se nască și diferențe de presiune, care stau la originea vînturilor. De aceea, în cursul verii, aerul rece de deasupra mării se scurge ziua pe uscatul supraîncălzit formînd briza, în timp ce noaptea mișcarea aerului se inversează. La latitudinile joase monsonul este și el un vînt condiționat de temperatură, suflînd vara dinspre ocean spre uscat și iarna în sens invers.

După cum am văzut, viteza vîntului este mai mare deasupra mării. Dar și devierea vîntului de la izobară (linia care unește punctele cu aceeași presiune) este mai marcată. De aceea zonele cu presiuni diferite sînt mai bine delimitate și au o viață mai lungă. La latitudinile medii există numeroase depresiuni, îndeosebi iarna. În Atlanticul de Nord o asemenea depresiune este caracteristică Islandei. Pe de altă parte, în regiunea Azorelor se găsește presiunea maximă. Circulația aerului deasupra oceanului și Europei variază în funcție de diferența de presiune dintre aceste două zone.

Curenții marini, care sînt rezultatul diferențelor de temperatură și salinitate, deci de densitate a apei, sînt strîns legați de circulația aerului. Acest lucru se observă foarte bine în zona alizeelor, unde oceanul este străbătut de curenți reci care se îndreaptă dinspre tropice spre ecuator. Spre poli se îndreaptă în schimb curenți calzi care urmează malurile apusene ale oceanelor. Chiar dacă nu au amploarea celui mai important dintre ei — Golfstreamul, acești curenți se întîlnesc în ambele emisfere. Pe de altă parte, cu excepția Australiei, de-a lungul coastelor vestice ale continentelor se preling curenți reci, cu influența respectivă asupra climatei. Așadar, distribuția temperaturii pe glob depinde în mare măsură de repartitia oceanelor și continentelor, care determină curenții atmosferici și marini. Predominarea uscatului sau mării influențează clima pînă și în regiunile polare.

METEOROLOGIE

Cum se schimbă
clima

Cînd ne anunță, de pildă, că o depresiune atmosferică se îndreaptă din nordul Atlanticului spre Europa, buletinul meteorologic ne spune la ce vreme trebuie să ne așteptăm, dar în același timp ne atrage indirect atenția asupra rolului mării în determinarea timpului și climatei.

O caracteristică esențială a întinderilor de apă este netezimea lor în comparație cu uscatul, deasupra căruia aerul în mișcare este frînat puternic de vegetație, construcții și denivelări ale terenului. În general marea poate fi comparată cu o cîmpie pustie, care permite vîntului să nu-și irosească energia frecîndu-se de obstacole. În consecință, vîntul suflă de 2—3 ori mai puternic decît deasupra uscatului.

Dar și absorția energiei solare se face altfel în ocean. În sol această energie nu răzbată decît cîteva milimetri; în schimb, aproape jumătate din radiația ajunsă la suprafața apei pătrunde pînă la 10 cm, iar o cincime coboară chiar la peste 10 m. Spre deosebire de sol, apa se încălzește foarte încet, dar nu înapoiază atmosferei decît foarte puțin din căldura absorbită. De asemenea, prin „amestecarea” apei de către vînt și valuri, picăturile de apă încălzite sînt transportate de la suprafață în adînc și înlocuite printr-altele mai reci. Această transmisie de căldură (prin convecție) duce la o încălzire destul de uniformă a unor pături groase de apă. Pentru comparație, menționăm că vara căldura se răspîndește în sol pînă la vreo 8 m, în lacuri pînă la 100 m, iar în mările tropicale chiar pînă la 300 m adîncime. Din cauza căldurii înmagazinate în apă, la suprafața mării variațiile zilnice de temperatură se limitează la cîteva zecimi de grad. Variațiile anuale sînt și ele mult mai mici decît deasupra uscatului: 6—12 grade față de 25—40 grade între vară și iarnă. În plus, deasupra oceanului temperaturile maxime și minime se instalează cu 1—2 luni mai tîrziu decît pe uscat. De aceea primăvara este acolo mai răcoroasă decît toamna. Dacă căldura s-ar răspîndi la fel în

Numai sateliții meteorologici pot „scruta” vastele întinderi oceanice. În partea stîngă a fotografiei, Groenlanda apare albă datorită invelișului ei de gheață și zăpadă. În dreptul Islandei, pe care o acoperă de altfel, se vede spirala de nori a unei zone de depresiune, din care pornesc două fronturi determinante ale vremii: unul spre nord, celălalt spre sud-est.

Astfel, în Arctica apa aduce căldură (și pe sub gheață) de la latitudinile mai joase, pe cînd în Antarctica, cu importanța ei masă continentală, este mult mai frig.

Un alt proces care diferă considerabil de la un mediu la altul este evaporarea apei. La suprafața oceanelor el decurge nestingherit, în timp ce pe uscat suferă mari variații cantitative și sezoniere în funcție de precipitațiile căzute. Dar umiditatea continentelor este influențată și de vaporii de apă pe care curenții de aer îi antrenează de deasupra mării, deoarece ei duc la înnoări și precipitații. De aceea, acolo unde masele de aer oceanic pătrund adînc peste continent, clima este în mare măsură oceanică. Întrucît cantitatea de umiditate din aer depinde considerabil de temperatură, cele mai bine aprovizionate sînt porțiunile de uscat unde aerul ajunge după ce a trecut peste mări calde; este mai cu seamă situația de la tropice. La latitudinile medii această situație se întîlnește în vestul continentelor, unde predomină vînturile de vest. În schimb, în regiunile polare, unde și aerul și apa sînt reci, oceanul exercită numai o influență minimă.

Poșta medicului

Dr. EMIL PUȘCASU — Iași; **GRĂDINARU RADU** — Com. Movileni, jud. Iași; **HERBERT HORST** — Sibiu: Informația respectivă a fost dată de cunoscuta publicație științifică engleză „Nature” acum mai bine de un an și de atunci nu a mai apărut nici un fel de lămurire suplimentară.

UNGUREANU MARIN — Craiova, jud. Dolj; **TUDOR URȘU** — Buzău; **LILIANA** — Galați · **Schizofrenia** (gr. schizein = a despărți; phren = minte) este o boală psihică caracterizată prin disocierea funcțiilor psihice: ea îmbracă cele mai variate forme de la neurastenie și isterie, până la deliruri halucinatorii, însoțite de ciudățeni de gândire și comportament. În timpul crizelor, bolnavul este neglijat, nu respectă reguli elementare de igienă personală, mimica este inexpresivă, întreruptă de un ris fără motiv, are ticuri, halucinații, atenție scăzută, amnezii, incoerență în gândire și exprimare, negativism, mutism, gesticulații teatrale, agitații dezordonate și violente. Există forme diferite, cum este **hebefrenia**, care constă în stări de excitație psihomotorie cu aspect incoerent, pierderea ideilor delirante neprecise ori **paranoia**, cu indispoziție, bănuieți, ipohondrie, delir de grandoare ori de persecuție etc. Tratatamentul clasic al bolii se face cu insulină, pentru a se produce o comă hipoglicemică fiind necesare 20—50 come, după care. Efecte bune are și terapia electrică convulsivantă (electroșoc) neurolepticele de tip Clordelazin, Levomepromazin, Haloperidol, Mialeptil etc. Asocierea medicamentelor cu **ercoterapie** (tratamentul prin muncă) are o mare importanță în recuperarea bolnavilor schizofrenici.

P. M. — Craiova: Rare sînt formele de ambiguitate sexuală constituțională caracterizată unor persoane cu morfologie corespunzătoare unui sex, dar care psihologic „se simt” aparținînd sexului opus. Această anomalie — numită **transsexualism** — este în fond o stare de intersexualitate psihică. Pentru modificarea pe cale chirurgicală a „sexului civil”, soluția — dacă se poate numi soluție! — ar fi castrarea operativă unor de făcut în orice serviciu de urochirurgie. Abia după aceea — la recomandarea orzanelor medicale — procuratura ar putea decide asupra schimbării sexului în actele de stare civilă. Oricum, dacă e adevărat ceea ce ne relațai, iată într-adevăr un „caz”!

TOMA S. — Bacău: Nu prea vă este devotat prietenul „care a suferit și el de aceeași boală etc. etc.” și v-a recomandat „niște medicamente noi și bune”. „Leacurile” desore care ne serietii au două cusururi: cele „bune” nu sînt deloc noi, cum credeți dvs., iar cele „noi” nu sînt deloc bune. Avînd în vedere caracterul cronic al afecțiunii dvs., adresați-vă mai bine unui urolog, care să vă indice tratamentul corespunzător.

GRIGORGAN — Craiova: Paralizările totale sau parțiale ale corpului la vîrstnici se datorează unor accidente cerebrovasculare (ictusuri), care pot fi de trei feluri: o revărsare de sînge prin ruperea pereților unui vas aterosclerotic (hemoragie cerebrală), astuparea unei artere cerebrale prin coagularea singelui din interiorul vasului (tromboză cerebrală) sau prin mobilizarea unui cheag aterosclerotic de la un punct oarecare din circulație pînă la artera respectivă (embolie cerebrală). Sechelele cronice ale acestor accidente, de cele mai multe ori de origine aterosclerotică, necesită un tratament îndelungat, în care mai puțin medicamentele cîl voință bolnavului poate aduce ameliorări sau chiar vindecări totale. El se bazează pe principii recurenții motorii (fizio — și mecanoterapie) și al psihoterapiei sub continuă supraveghere medicală și cu participarea activă a bolnavului.

NELI CONDOR — Tulcea: **SERBAN ION** — Ploiești: **Transpirația excesivă**, generalizată sau localizată în anumite regiuni ale corpului (palme, tălpi, axile, față, pielea capului, perineu) are la bază în mod cert o predispoziție constituțională care determină o hiperactivitate a glandelor sudoripare la care se pot asocia tulburări neurovegetative. Din punct de vedere fiziologic glandele sudoripare sînt inervate de nervul simpatic, dar reacționează la agenții modificatori ai parasimpaticului. De aceea, medicația antisudorală specifică se bazează pe atropină, substanță inhibitorie a parasimpaticului. Dintre medicamentele antisudorifice preferăm Bergonal, 2-3 drajeuri/zi, în cure repetate de 20 de zile cu pauze de șapte zile: local, badionaș cu: Rn Acid salicilic 1 g, mentol 1 g, formaldehidă 4 g, alcool camforat ad 100 g, precum și masaje subacvare cu sărurile Bob stick. Desi rezultatele nu sînt conștante pozitive, puteți încerca „în extremis” și radioterapie palmară axilară și plantară aplicată cu mare prudență (risce de radiodermită!).

COCOS NICOLAE — Medias: 1) Vă mulțumim pentru aprecierile pozitive și pentru interesul și sugestia. 2) Transpirația copilului mic apare adeseori ca o tulburare neurovegetativă în cadrul așa zisului „rabihism carențial”. Copilul va trebui urmărit în continuare de medicul pediatru de circumscripție în vederea unui tratament complex cu Pantotenat de calciu (1 fiolă/zi, pe cale bucală) sau calciu tactic, vitamina D, raze ultraviolete,

OFTALMOLOGIE

De la fotofobie la „muște zburătoare”

Primele simptome care îl determină pe bolnavul de ochi să se adreseze medicului sînt cele subiective, care sînt adesea comune unor afecțiuni totale deosebite. Este deci bine să cunoaștem aceste semne de început ale bolilor de ochi pentru că ele contribuie la precizarea diagnosticului și la fixarea conduitei de tratament.

Cel dintîi semn subiectiv este durerea, de intensități și semnificații variate în raport cu sediul și natura bolii de ochi. Sub forma de jenă oculară sau senzația de corp străin, însoțită sau nu de lăcrimare și fotofobie o întîlnim în conjunctivite. Administrarea de antibiotice, sulfamide și chimioterapice în instalații duce la înlăturarea durerii. Mult mai intensă — accentuîndu-se la clipit — este durerea în cazul prezenței unor corpi străini conjunctivali sau pe corneea. Extracția lor se face fie cu ajutorul unui tampon de vată după răsturnarea pleoapei sau cu un ac de seringă, după o prealabilă anestezie prin instalații de coccaină 2%. O altă cauză a durerii oculare și lăcrimării abundente o constituie iritele și iridociclitile. Ea poate fi atenuată prin instalații de dionină sau atropină 1%, care descongesează irisul.

Fotofobia, care se manifestă printr-o contracție dureroasă a pleoapelor sub

La început pacientul are o jenă oculară sau senzația de corp străin...

influența luminii, se poate datora unei ulcerări sau cheratite corneene, ori unui proces de iridociclită — fotofobia și durerea fiind provocate de contracția la lumină a irisului inflamant. În afara medicației îndreptate împotriva durerii oculare, fotofobia poate fi mult ușurată prin parterarea de ochelari fumurii.

Tulburările de adaptare la întuneric ale vederii constau în faptul că în cazuri de lumină scăzută (mai ales în amurg) posibilitatea de orientare în spațiu este foarte scăzută, ochiul suferind de această tulburare de adaptare — numită **hemeralopie** (de la **hemera** = ziua și **ops** = vedere, adică **vederea zilei**) sau, cum se mai spune, „orbul găinilor” — fiind aproape total lipsit de vedere. Orbul găinilor poate apărea din mai multe cauze, unele fiind de diferite boli ale retinei, altele de insuficiența vitaminei A în alimentație, aceasta fiind necesară pentru formarea purperei vizuale retiniene.

Opusă hemeralopiei, **nictalopia** semnifică o bună vedere nocturnă în contrast cu o vedere diurnă defectuoasă. În afara unor particularități individuale care pot determina o mai bună adaptare la întuneric decît la lumină, fără nici o semnificație patologică, nictalopia — adică vedere defectuoasă ziua — poate fi produsă de o sensibilitate retiniană la lumină din cauza unor cheratite, pete pe corneea sau nevrite optice îmbunătățiri ale vederii se pot obține prin ochelari fu-

murii, alteori este însă necesară extracția cristalinelui.

Destul de frecvente sînt și modificările cîmpului vizual fie sub formă de îngustare a limitelor sale, fie ca o întunecare a unora din sectoarele cîmpului vizual. Îngustări ale cîmpului vizual se întîlnesc în glaucom, în atrofia nervilor optici și în dezlipirile de retină.

Adeseori bolnavul percepe defectele limitate ale cîmpului vizual sub formă de „pete”, care apar în cîmpul vizual central sau periferic, numite **scoatoame**. Scoatoamele pot fi percepute ca o lacună în cîmpul vizual, imaginea dispărînd de parcă ar fi fost ștersă cu guma. Alteori pata poate să apară întunecată pe un fond luminos sau strălucitoare pe un fond întunecat. În fine există scoatoame scintilietoare, ca niște dîre luminoase cu desen mai mult sau mai puțin geometric. Un scotom este un simptom subiectiv al unei tulburări funcționale întîlnite atît în bolile retiniene (dezlipiri de retină) cît și în acelea ale nervului optic.

În cazul unui puseu de hipertensiune intraoculară (glaucom) tulburarea merge de la o simplă întunecare pînă la orbire totală, însoțită adesea de o senzație de pîlpiire sau de prezența unui cerc colorat, dînd loc la așa-zisele **eclipse vizuale**.

Spre deosebire de scoatoame, care sînt pete fixe în cîmpul vizual, „muștele zburătoare” — tulburare subiectivă extrem de frecventă — constă în faptul că bolnavii văd înaintea ochilor niște puncte sau filamente sclititoare, care își schimbă poziția o dată cu mișcările globilor oculari. Muștele zburătoare se datorează umbrilor aruncate asupra retinei de mici particule semiopace din corpul vitros. De obicei această tulburare trecătoare este numai un semn de oboseală, care dispare de la sine.

MEDICAMENTE NATURALE

Aperitiv, digestiv și curativ: usturoiul

Condiment obișnuit în multe feluri de mâncare, **usturoiul** are recunoscute virtuți medicamentoase. Chiar dacă, din punct de vedere botanic, nu face parte din categoria plantelor medicinale, el poate fi considerat totuși o „plantă a sănătății”, căreia cu vremea, și mai ales în ultimii ani, i s-au găsit tot mai dese întrebunțări terapeutice.

Usturoiul conține, între altele, esențe sulfuroase volatile (care se evaporă repede), cum sînt combinațiile de sulf cu iod, siliciu etc. fiind un antiseptic natural și un minunat dezinfectant în special pentru plămîni. Asocierea naturală a acestor substanțe constituie, împreună, un mijloc de protecție a organismului împotriva maladiilor, dezechilibrelor hormonale și multor altor tulburări. În medicină și farmacologie — ca și în arta culinară — se folosește numai bulbul usturoiului, care conține 30 la sută glucide, 7 la sută protide, ceva mai mult de 1 la sută săruri, foarte puține lipide și cea esență sulfuroasă de la care provine atît de puțin agreabilul miros.

Activînd secreția gastrică și motricitatea pereților stomacului, usturoiul este concomitent aperitiv și digestiv (aperitiv în sensul deschiderii poftei de mâncare). În cazul cînd nu este întotdeauna bine tolerat de stomac, cauzele pot fi două: ori nu este bine mestecat și insalivat ori mucoasa aparatului digestiv este iritată sau ulcerată.

Usturoiul dizolvă incrustațiile parazitare de **arterioscleroză** (cristalele de acid uric etc.) și împiedică calcificarea arterelor. El stimulează cordul ușurînd circulația singelui și favorizează scăderea tensiunii arteriale excesive.

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
sculap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Apoi este și un **vermifug**, fiind foarte eficient în stîrpirea oxuriilor.

Ca **antiseptic și bactericid** (datorită esențelor sale volatile, usturoiul face parte dintre așa-numitele **fitoncide**) era folosit, odinioară, pentru combaterea holerei, febrei tifoide, dizenteriei și gripei. Acum se știe că are efecte bune și în bronșitele cronice sau în combaterea tusei convulsive.

În sfîrșit usturoiului i se atribuie și însușirea de a fi un mijloc de prevenire a cancerului, împiedicînd acumularea produselor de putrefacție în intestin, produse care au efecte cancerigene. Cancerul ar fi — după cit se afirmă — mai rar în țările din sudul Europei unde se consumă mult usturoi.

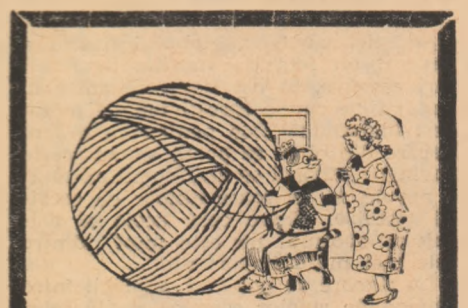
În ce privește uzul intern, este recomandabil să consumăm usturoiul cît mai adesea crud, întrucît prin fierbere sau prăjire pierde o mare parte din însușirile sale active. Pentru a realiza o acțiune mai eficientă, dăm pe răzătoare 2—4 căței de usturoi, punînd apoi produsul astfel obținut într-un pahar cu apă caldă. Putem începe cu un cățel, pe care îl lășăm să se macereze toată noaptea. Dimineața îl strecurăm, aruncăm usturoiul și bem apa.

Altă rețetă: tocăm usturoiul cu foi de pătrunjel (verdeață) și adăugăm untdelemn, dacă e posibil, de măsline. A doua zi îl consumăm uns pe piine. Spre a evita volatilizarea esențelor sulfuroase este bine a zdrobi căței de usturoi cu furculița în untdelemn de măsline. Adăugăm faptul că legumele crude se consumă mai cu plăcere însoțite de o tartină cu unt amestecat cu usturoi dat pe răzătoare.

Iată, în fine, și o altă rețetă, recomandată de dr. Vazoliev: punem seara usturoi zdrobit în 250 g apă în clo-cote, foarte îndulcită, în cantitățile următoare: 15 g pentru copilul pînă la un an; 15—20 g pentru copiii pînă la cinci ani; 40 g pînă la 10—12 ani; 60—80 g pentru celelalte vîrste. Dăm din siropul astfel obținut 8—10 lingurițe pe zi copiilor pînă la 5 ani, același număr de lingurițe de desert pînă la 10—12 ani și tot atîtea linguri de supă pentru celelalte vîrste.

Pe bățături se pot aplica rondele de usturoi de mărimea bățăturilor. Cei care se plîng de dureri de dinți sau de urechi pot introduce în ureche un cățel de usturoi izolat în prealabil într-o pinză foarte fină, care să nu depășească conductul auditiv în lungime, spre a putea fi scos cu ușurință. Împotriva durerilor reumatice și artritice se fricționează părțile dureroase cu un amestec de usturoi și ulei camforat (două părți ulei pentru un usturoi). Riia se tratează în același mod.

Pentru a combate mirosul dezagreabil al acestui excelent medicament natural, mestecăm o frunză de țelină, mărar sau pătrunjel ori ronțăm cîteva boabe de cafea.

— Doctorul are dreptate, nimic nu calmează mai mult nervii decît cîteva clipe de țicotat.
Desen de A. Tvetkov

TANZANIA

O raritate africană... animalele sălbatice

Oraș tropical, Dar es Salaam este alcătuit, ca toate orașele sudice, din case albe, nu prea înalte și nu prea moderne, deși o seamă de buildinguri ar putea rivaliza cu hotelurile din celebra stațiune balneară mexicană Acapulco sau din Miami. De altfel, în acești scunzi „zgîrie-nori” se află fie hotelul „Kilimanjaro”, fie o bancă... În sezonul ploios, clima orașului aflat chiar pe țărmul Oceanului Indian este mai toridă și mai apăsătoare decât în tropicala Havana, de pildă, pe care o cunosc bine

rălnice, dosnice, se zbat, ca o pasăre în colivie. Pe scurt, într-un astfel de oraș fără „aer condiționat” e greu pentru europeni, mai ales pentru nordici, obișnuiți cu răcoarea latitudinilor natale. Din fericire, la Dar es Salaam deasupra trotuarelor există balcoane late și lungi cât tot etajul întâi al clădirilor, încît sub ele se poate afla o umbră binefăcătoare. Numai la intersecții simțiți de puternic arde soarele nemilos.

Cum am pus piciorul în Africa mi s-au spulberat de altfel multe păreri

Palmieri la Dar es Salaam

Intrucît, cu cîțiva ani înainte de a vizita Tanzania, am fost corespondent acolo.

Dar es Salaam a fost întemeiat de sultani arabi veniți din nord de mult de tot, cînd nu exista nici o experiență în construirea de orașe tropicale. Or, această experiență este foarte importantă. Orașele tropicale trebuie construite cu străzi drepte cu deschidere sora mare și cheiuri cu aer purificat grație unor șiruri verzi de palmieri. Toate acestea — laolaltă — creează în tot orașul un fel de tunel aerodinamic, prin care briza trimite mereu în oraș o adiere răcoasă și, dimpotrivă, cînd vîntul adie dinspre țărm spre mare — se evacuează arșita de pe străzile încinse.

Dar es Salaam însă nu-i construit așa. El s-a izolat de briza Oceanului Indian printr-o pădure de cocotieri. În locul unei faleze de piatră, acești copaci împodobesc tot țărmul de-a lungul lui Ocean Road, care are o lungime de cîțiva kilometri, precum și portul unde, pe artera principală, palmierii sînt atît de mulți și stufoși, încît aceasta a și fost numită Aleea Cocotierilor. Dacă la toate acestea mai adăugăm străzile întortochoate ca un arabesc, care se termină deseori cu fundături, înțelegem de ce la Dar es Salaam vînturile turbate care bat uneori dinspre ocean se potolească cînd ajung în palisadele formate de palmieri, iar după ce străbat barierele verzi și ajung în străduțele lătu-

apriorice. Într-un ziar ugandez mi-a atras, de pildă, atenția o știre care anunța că în regiunea vestică a țării fusese ucis un elefant sălbatic. Și cum în zona aceea nu se mai văzuseră elefanți de vreo 50 de ani, se credea că intrusul venise din Kenya. ...Intrus? Nu-mi venea să cred. Cu foarte puțin timp înainte văzusem un film despre Africa, cu turme fabuloase de animale sălbatice și-mi spusese că cel puțin fiecare al doilea african e vîntător de elefanți. Dar iată ce mi-a mărturisit un tanzanian demn de toată încrederea, și anume directorul Bibliotecii centrale naționale, dl. E. Kaundamno. Discutam despre reorganizarea viticii în satul african, izolat deseori de oraș prin mlaștini, lacuri și păduri inaccesibile. Atunci am aflat că directorul bibliotecii era originar din acele locuri izolate, încît m-am interesat ce animale sălbatice trăiesc în pădurea de lingă satul lui și cîți elefanți vinase pînă atunci.

— Nici unul — mi-a răspuns zîmbind interlocutorul meu. Oricît de paradoxal ar părea, primul elefant din viața mea l-am văzut pe un panou.

Intr-adevăr paradoxal! Dar poate că directorul vinase lei? Dl. Kaundamno mi-a spus însă că permisele de vîntătoare sînt foarte scumpe și că trebuie plătită o taxă chiar numai pentru a intra într-o rezervație spre a vedea lei. De altfel, chiar dacă cineva intră într-un parc național nu poate fi sigur că va da ochii cu un astfel de animal. E chestiune de noroc.

În timp ce luam dejunul la restaurantul hotelului „New African”, frecventat de obicei de turiști europeni sau americani, i-am auzit pe unii dintre ei regretînd că-și pierduseră timpul și cheltuiseră bani de pomană; fotofari-ul proiectat ușuase. Acum cei mai mulți turiști străini trebuie să se mulțumească doar cu niște fotografii, intrucît a trecut vremea cînd animalele africane erau vîntate fără milă; după calculele specialiștilor, această vîntătoare a distrus un foarte mare procent din bogata faună africană. Încît numai călători cu buzunarele doldora, ca de pildă cîntărețul Bing Crosby, își pot permite să vinze lei.

Pe mine, însă, mă interesau foarte mult crocodilii. Îmi stîrnise curiozitatea un prieten din Moscova, mare cunoscător în materie. Încît, deși avusesem alte planuri, cum am ajuns la Dar es Salaam i-am întreat pe niște funcționari de la hotelul la care poposisem unde trăiesc crocodilii în Tanzania. Întrebarea mea nu i-a mirat, dar nici nu le-a stîrnit entuziasmul. Ei m-au aprovizionat totuși cu un maldăr de plante turistice, care făceau publicitate celor mai importante rezervații din Tanzania. Acestea sînt însemnate pe harta țării

cu niște imense pete verzi. În nord, de pildă, este celebrul Parc național Serengetti, iar în centru și în sud — două noi rezervații, tot de mari dimensiuni, dar mai puțin cunoscute: Rungwe și Selos. Alături de ele, erau însemnate, cu dreptunghiuri, ovale și conuri verzi, parcurile mai mici, între care și rezervația Manyara unică în felul ei, cu lei tolăniți pe crengi de copaci. Aceste parcuri sînt în număr de zece, iar culoarea lor verde ocupă pe hartă cam un sfert din suprafața țării. Atunci nu dădusem importanță faptului că în legendă erau trecute multe animale mari, dar nu era nici un semn pentru crocodilii. Încît, la un moment dat, în timp ce mă plimbam cu autobuzul prin Dar es Salaam am întreat pe sofer:

— Am să văd crocodilii în Tanzania?

Cum omul părea cam incurcat, a intervenit în discuție ajutorul de sofer:

— Dacă o să aveți noroc, o să vedeți o pereche-două. Dar cine vrea să vadă crocodilii, pleacă în Uganda, pe Nil...

Intr-adevăr, lingă cascada Murchison din Uganda există un loc, ca un fel de rezervație, unic în felul lui unde, exact ca în romanele de aventuri, „apele mișună de crocodilii”. Se spune că în această rezervație s-au petrecut multe întâmplări senzaționale între care și aceasta, pe care mi-a povestit-o un african. În timp ce se plimba cu vaporul pe Nil, un turist neatent a căzut în apă.

— Și a fost mincat de crocodilii? am întreat.

— Nu domnule, mi-a răspuns africanul. L-am scos imediat din apă. În această rezervație crocodilii se hrănesc cu biban. Rareori, crocodilii flămînzi atacă cîte un puț de hipopotam, care are o carne foarte gustoasă, dar, repet, asta se întâmplă foarte rar.

V. Silantiev

NEPAL

Everestul a rezistat din nou

La 12 noiembrie a.c. Agenția France Presse a transmis din Katmandu, capitala Nepalului:

„Specialiștii în alpinism întruniți aici sînt de părere că alpinii englezi care iau acum cu asalt Everestul (8848 metri) — polul altitudinii — pe perețele de sud-vest au puține șanse de izbîndă. Din cauza vremii proaste și a multor piedici, alpinii englezi au înaintat foarte încet și, aflați la mari altitudini timp de 60 de zile, au pierdut mult din puteri”.

Iar a doua zi, teletipurile tuturor agențiilor telegrafice au anunțat:

„Un vînt puternic care a bătut cu 45 metri pe secundă și un ger năprasnic i-au oprit în loc pe alpinii englezi. În felul acesta, ei n-au mai putut escala stîncile galbene aflate deasupra taberei nr. 6 și asaltul piscului a fost întrerupt”.

După ce, în 1852, serviciul topografic militar englez a stabilit că vîrfurile Himalaiei are 8848 metri și e polul altitudinii pe glob, Ciomolungma (Everest) a fost asaltat (începînd din anul 1921) de 26 expediții din diverse țări și de trei expediții mixte. Peste 30 de temerari au rămas pentru totdeauna pe versantele acoperite cu gheață și zăpadă ale vîrfului. În 51 de ani numai 26 de alpinii și-au atins ținta. După ce au cucerit piscul pe versantul sudic, alpinii din diverse țări au hotărît să facă o operație și mai dificilă, alegînd versantul sud-vestic cu o înălțime de circa trei kilometri și o înclinare medie de 45—50°. Dacă avem în vedere că porțiunea cea mai abruptă a itinerarului se află la peste 8000 metri altitudine, cu stînci acoperite cu gheață, unde pentru fiecare metru de drum se cer

eforturi supraomenești, ne dăm seama ce misiune dificilă își asumaseră alpinii englezi. Perețele sud-vestic al Everestului, pe care s-a angajat expediția condusă de extrem de încercatul alpinist de mare altitudine Chris Bonington, în vîrstă de 37 de ani, este problema numărul 1 a alpinismului mondial. Căci pînă acum nimeni n-a izbutit să-l cucerească.

Intr-un interviu acordat înainte de a porni în expediție, Bonington a declarat: „Se știe că alpinii din diverse țări pot acționa cu succes împreună. Totuși pentru o escaladare atît de grea cum e asaltul Everestului pe perețele de sud-vest, e nevoie ca toți participanții să se cunoască bine unul pe altul și să fi lucrat înainte împreună”. Încît Bonington a preferat să facă apel, pentru temerara expediție, la 11 concetățeni. Trebuie să menționăm că, deși onoarea cuceririi celui de al treilea pol al Pămîntului a revenit unei expediții engleze din anul 1953, condusă de John Hunt, pe piscul Ciomolungmei nu a ajuns nici un englez. Încît, alcătuiindu-și grupul numai din concetățeni, Bonington spera să repare această „nedreptate”.

Toate celelalte escaladări izbutite pe Ciomolungma avuseseră loc numai primăvara (în mai), în perioada premusonnică. De ce au hotărît totuși englezii să ia cu asalt inaccesibilul pisc toamna sau, mai exact, în pragul iernii? Hotărîrea a fost determinată, cum a declarat conducătorul expediției, de cîteva motive importante între care anul legat de vreme: toamna vremea este mai stabilă, deși mult mai friguroasă. Pe timp geros riscul căderii de avalanșe e mult mai mic. Mobilul esențial a fost însă că dreptul de a urca pe Ciomolungma era rezervat pe cîțiva ani înainte. Dacă n-ar fi folosit această șansă, englezii ar fi trebuit să aștepte pînă în 1976.

După părerea englezilor, punctul nevralgic, punctul cel mai dificil al escaladării, era centura stîncoasă de la

Fiecare pas poate însemna apropierea de moarte

8300 metri, așa-numitele stînci galbene, unde au trebuit să se dea bătăuțe foarte cele trei expediții precedente. Și nu s-au înșelat. Stîncile galbene n-au putut fi înfrînte nici de astă dată. Cînd și-a dat seama de acest lucru, conducătorul expediției a declarat că alpinii britanici vor fi foarte mulțumiți dacă vor izbuti să escaladeze piscul chiar și pe ruta obișnuită, anume pe versantul sudic. Din păcate, însă, vremea proastă i-a silit să renunțe și la această variantă. Polul altitudinii a respins astfel și de data aceasta toate atacurile. Iar visul englezilor de a cuceri cel mai înalt punct al globului s-a spulberat. Căci ei au înaintea lor pe italieni, japonezi, spanioli, canadieni... Iar între timp așii de azi vor fi înlocuiți de tineri mai puțin experimentați.

Rezultatele expediției engleze ne permit să tragem următoarele concluzii: toamna nu e totuși o perioadă prielnică pentru asaltul Everestului. Primăvara e mai indicată. Chiar în condițiile unei excelente organizări și acclimatizării, rămînerea mult timp la mari altitudini reclamă un consum de energie atît de mare, încît el nu poate fi suportat nici chiar de cei mai încercați și rezistenți alpinii.

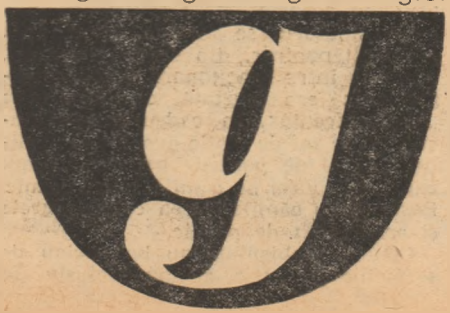
Următorul asalt al piscului este fixat pentru mai 1973.

A. Poliakov

Desen de V. Spasov

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Monument insolit. Acest mamut se află expus în fața Institutului pentru cercetarea pământurilor veșnic înghețate din Iakutsk, care au păstrat multe asemenea exemplare.

MICA ENCICLOPEDIA

Esperanto — de ce

Evul mediu și în parte Renașterea au avut în latină o limbă „internațională”, vorbită de toți oamenii cu o înțelegere de carte. După aceea au început însă să primeze limbile naționale. În ultimii secol, o serie de lingviști, specialiști sau amatori, doritori să ușureze înțelegerea între oameni cel puțin în câteva domenii, ca știința, comerțul, comunicațiile și diplomația, au creat așa-numite limbi „artificiale”, care urmau să fie învățate de toți oamenii ca o a doua limbă, pe lângă cea maternă, și ca unica limbă străină. Dintre ele au beneficiat la un moment dat de o oarecare răspundere doar volapük (creată de Schleyer în 1879), ido (Beaufront, 1907), occidental-interlingue (de Wahl, 1922) și interlingua (Gode, 1951).

Astăzi, singura limbă artificială vorbită de 2—3 milioane de oameni, care de altfel militează activ pentru utilizarea ei pe scară mai largă, este esperanto. Inventatorul ei a fost oftalmologul polonez dr. Ludwig Lazarus Zamenhof. Fiu al unui profesor de liceu care predă limbi străine, dr. Zamenhof vorbea rusa, lituaniana, poloneza, germana, franceza, engleza, latina, ebraica și greaca. După ce a muncit opt ani de zile, în 1887 a socotit că a găsit limba care putea servi drept „mijloc de înfrățire” internațional.

Esperanto conține cele mai importante rădăcini ale cuvintelor din limbile de mare circulație. Astfel, cei care vorbesc o limbă romanică înțeleg 90 la sută din lexicul ei; cei care cunosc o limbă germanică înțeleg circa 65 la sută, iar cunoscătorul unei limbi slave înțelege aproximativ 25 la sută. Aceste procente sînt practic egale cu proporțiile în care se întîlnesc cuvintele străine și „internaționalisme” în grupele de limbi respective. Limba lui Zamenhof se întemeiază în mare măsură pe logică. Gramatica este cuprinsă în 16 grupe de reguli și, în principiu, nu cunoaște excepții. Un sistem rațional de sufixe și prefixe permite formarea multor cuvinte, ceea ce face din esperanto, după părerea teoreticienilor ei, o limbă precisă, flexibilă și expresivă. „Pleno ilustrată vortaro de esperanto” (Dicționarul ilustrat complet al limbii esperanto) conține 15 000 de cuvinte, depășind astfel multe dicționare de acest fel, deși el nu epuizează toate posibilitățile de formare a cuvintelor. Cuvintele noi se nasc de obicei atunci cînd sînt cerute de noțiuni noi. În asemenea cazuri esperanto preia termenii cei mai răspîndiți. Dacă

are mai multe posibilități, lasă practica să aleagă. Pentru calculatoare electronice, de pildă, se poate spune computero, computero sau computilo.

Susținătorii limbii esperanto afirmă că ea și-a trecut probele atît în viața de toate zilele cît și pe tărîm științific, tehnic și artistic. În momentul de față apar 120 de reviste în esperanto, iar 72 de edituri publică periodic literatură originală sau tradusă: opere ale clasicii, marxismului, beletristică, lucrări științifice de chimie, matematică, medicină. Muzeul de esperanto din Viena posedă peste 16 000 titluri de cărți. În 1969, 18 stații de radio din 14 țări au avut 1 000 ore de emisie în această limbă.

Chiar de la început esperanto s-a dezvoltat și ca limbă literară. Inșiși inventatorul ei a tradus, în 1894, „Hamlet” de Shakespeare, cărui i-au urmat „Ifigenia” lui Goethe, „Hoții” lui Schiller, „Revizorul” lui Gogol și multe alte capodopere literare ale literaturii universale. Din cauza cerințelor traducerilor literare, limba are proverbe, expresii, jocuri de cuvinte și chiar o prozodie completă. Multe opere de mare popularitate au fost traduse în limbi mai rare prin intermediul ei, de pildă „Quo vadis” și „Faraonul”, în vietnameză, „Basmele lui Andersen” în mongolă.

DE UN SECOL ȘI JUMĂTATE

Cutia de conserve a lui Appert

Consumul de alimente conservate a devenit un atribut al omului modern. Cutia de conserve este omniprezentă. Puțini știu însă că prima cutie de conserve preparată prin mijloace industriale datează de acum 150 de ani. Distanța în timp de la prima cutie de conserve pînă la producția pe scară industrială a fost lungă, dar mult mai lungă a fost totuși distanța pînă la prima cutie.

Vechii indieni din America de Sud cunoșteau o mîncare numită pemmican, care era deja un fel de preparat concentrat. Se pregătea din carne uscată la soare, mărunțită între pietre, căreia i se adăugau câteva condimente, printre care miere și boabe de piper; acest amestec era presat și păstrat apoi în saci de piele. În Siberia, se prepara din vremi imemorabile făină de pește uscat. La început, rezervele de hrană erau făcute numai pentru nevoile cite unui trib, mai tirziu pentru întreținerea armatelor sau expedițiilor.

Îngrijindu-se de expediția organizată pentru studierea regiunilor polare și a Drumului maritim de nord, M. V. Lomonosov a făcut în 1763 o comandă originală:

„Să se pregătească supă uscată cu mirodenii și fără, cite o jumătate de pud din fiecare sort”. Ceea ce înseamnă că încă de acum două secole erau cunoscute și folosite în Rusia supe concentrate.

În 1795, deci în timpul Revoluției Franceze, a fost anunțat un concurs pentru cel mai bun procedeu de conservare a alimentelor.

Cîștigătorul concursului a fost bucătarul parizian Nicolas François Appert,

cărui i s-a decernat în 1809 un premiu oficial și titlul onorific de „Binefăcător al umanității”. Iar din partea Societății de încurajare a industriei naționale, Appert a primit o medalie de aur.

Cum a procedat Nicolas Appert? El știa că printre savanți se încinsese o aprigă dispută pe tema apariției microorganismelor. De aceea a luat citeva cutii de sticlă și de metal, le-a umplut cu dulceață, bulion și carne prăjită, le-a lipit ermetic și le-a fiert mult timp în apă. Deschizînd cutiile abia peste 8 luni, a constatat starea perfectă a alimentelor conținute de ele.

Rezultatele acestei descoperiri — conservarea alimentelor prin sterilizare termică, după ce au fost închise ermetic în borcane sau cutii de tablă — au fost expuse de Appert într-o carte publicată în 1810.

O întimplare hazlie, dar concludentă pentru eficiența procedurii Appert, s-a petrecut în 1966 la Institutul sovietic de cercetări științifice în domeniul conservelor. Un om în vîrstă a adus o cutie de conserve cu inscripția: „Fabrica de conserve Petropavlovsk. Carne fiartă. 1916”. A. V. Muratov o primise în timpul Primului război mondial. După 50 de ani, carnea a fost gustată de specialiști care au constatat starea ei perfectă.

O idee ingenioasă

PRIMI KILOMETRI

„Transamazonul” — magistrala junglei

În septembrie a.c., în statul brazilian Para a intrat în funcțiune primul tronson, cu o lungime de 1 253 kilometri, al magistralei transamazoniene, care va străpunge Amazonia de la răsărit la apus.

Estreitu—Maraba—Altamira—Itaituba... Pînă nu de mult, călătorii care doreau să ajungă în aceste orașe unde se află birourile firmelor care construiesc drumul trebuiau să ia avionul. Acum însă această imensă distanță poate fi străbătută pe „Transamazonul” care taie deasupra junglă braziliană.

De mai bine de doi ani, în jurul acestei magistrale se poartă discuții a-

... varia v...
... ia varia varia v...
... varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...

prinse, atît în Brazilia, cît și în afara hotarelor ei, intrucît destinul Amazonului, care taie teritoriul citeorva state sud-americane, îi interesează nu numai pe brazilieni. Imensul fluviu adună în bazinul lui un sfert din resursele de apă dulce mondiale, iar grandiosul masiv păduros „fabrică”, conform calculelor, o cincime din oxigenul consumat pe glob. Încît o seamă de savanți și-au exprimat temerea ca construirea „Transamazonului” și valorificarea imensului ținut pe care-l străbate ar putea duce la distrugerea masivelor păduroase și la modificări ireversibile în echilibrul ecologic.

Dar „Transamazonul” a mai ridicat și o sumă de întrebări alarmante din partea savanților ce se ocupă de soarta triburilor indiene și care se tem că contactul brusc cu modul de viață al albilor ar putea provoca acestei populații prejudicii ireparabile.

Construirea „Transamazonului” trebuie privită, însă, arată cunoscutul publicist brazilian Jenival Rabelo, autorul cărții „Ocuparea Amazoniei”, numai ca un prim pas în opera de valorificare a acestui ținut și el trebuie urmat de alte măsuri.

STRICT CONFIDENTIAL

Poșta faraonilor

Arheologii n-au descoperit dovezi despre existența poștei în timpul primelor dinastii ale faraonilor. Dar o țară atît de dezvoltată ca vechiul Egipt nu se putea să nu comunice într-un fel cu Siria, Canaan și Etiopia. În ce fel însă?

Date despre poșta din Egiptul antic există numai din timpul dinastiei Ptolemeilor (anul 323 pînă în anul 30 î.e.n.). Un document din această vreme arată cum funcționa poșta egipteană atunci. Este vorba în speță de un papirus descoperit la El Hibeh, un fragment de registru completat de „dirigintele” poștei din El Faiyûm, orașel aflat la sud de Cairo. Din acest fragment rezultă că „dirigintele” înregistra zilnic scrisorii și papirusuri înfășurate în suluri primite de faraon și magiștrii săi din Egiptul Superior.

„Dirigintele” nota cu grijă data soirii scrisorii, numele curierului care o aduse de la ultima stație și numele curierului care trebuia să ducă scrisoarea pînă la stația următoare. Din același fragment mai rezultă că la fiecare stație erau patru slujbași. Doi expediau corespondența în sud, alți doi în nord. În zori sosea primul curier din sud cu corespondența pentru nord. Al doilea venea la prînz din nord aducînd scrisorile pentru sud. În preajma asfințitului mai venea un curier, iar în amurg al patrulea și ultimul.

Pe scrisorile adresate faraonului era notat numai numele lui. Ceea ce înseamnă că funcționarii poștali știau în orice clipă unde se afla stăpînitorul, chiar atunci cînd el părăsea din diferite motive Alexandria. În schimb corespondența faraonului pentru înalții demnitari purta totdeauna adresa exactă. Cînd aceasta lipsea totuși, însemna că destinatarul se afla la Alexandria.

Un alt papirus, din secolul III î.e.n., arată că între funcționarii locali corespondența era purtată de așa-numita „poștă înceată”. În cadrul acestei instituții un șef de stație avea în subordinea lui 44 de poștași pedestri, unul care se deplasa pe cămila și un paznic. Poștașul cu cămila ducea coletele grele și era însoțit de paznic.

Cetățenii obișnuiți nu beneficiau de serviciile poștei, ci apelau exclusiv la „ocazii”.

— Se pot refîine de pe acum locuri la restaurantul din turn?

I.I.S.

„11 IUNIE”

GALATI

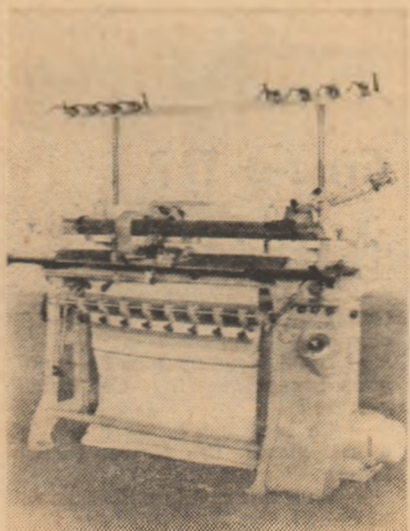

Cal. Prutului nr. 50 A.
Telex : 240015
Telef : 13590

Produce și livrează fără repartitie următoarele produse : găleți zincate, paturi metalice pentru copii, paturi tip spital, internat etc., timplărie metalică (uși, ferestre), cazmale, lopeti, greble, Cutii pentru lacuri și vopsele, cutii eremă etc.

INTREPRINDEREA METALUL ROȘU-CLUJ

Str. Tudor Vladimirescu nr. 12-14 Telefon 23 230

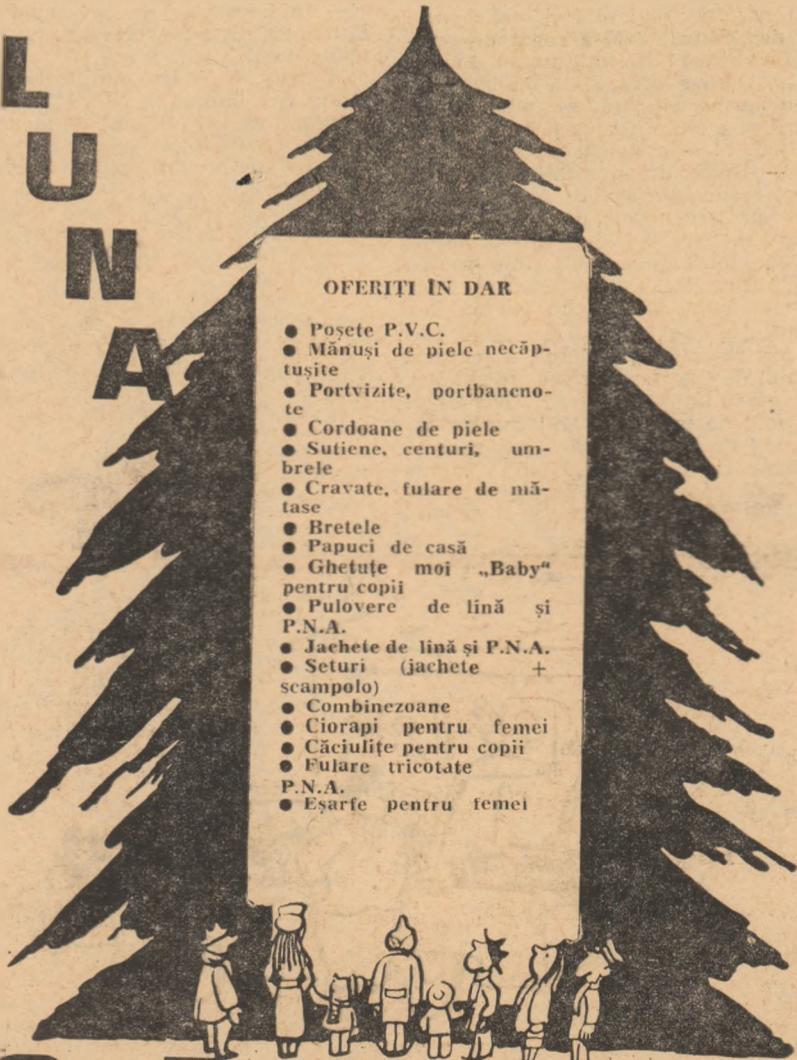

1.1. Tricoteza VKTM este o mașină destinată prelucrării firelor de bumbac, de lână, de viscoză și polimitrilacrilice (tip rolan sau doran) în tricături.

1.2. Masina este construită pentru funcționare mecanică, însă poate fi acționată și manual în cazul unor defecțiuni : nod pe fir, tăierea tricotului, precum și în cazurile când este necesară o acționare mai fină a tricotezei ca: începerea tricotului, transferul ochiurilor pe o singură fontură etc etc.

1.3. Masina este prevăzută cu acționare individuală cu motor electric cu turație variabilă, prin cupla de fricțiune conică, reductor tip melc — roata melcată, mecanism de transformare a mișcării circulare în rectilinie alternativă și mecanism de transmisie.

L
U
N
A

OFERIȚI ÎN DAR

- Poșete P.V.C.
- Mănuși de piele necăptușite
- Portvizite, portbanenote
- Cordoane de piele
- Sutiene, centuri, umbrele
- Cravate, fulare de mătase
- Bretele
- Papuci de casă
- Ghetuțe moi „Baby” pentru copii
- Pulovere de lână și P.N.A.
- Jachete de lână și P.N.A.
- Seturi (jachete + scampolo)
- Combinezioane
- Ciorapi pentru femei
- Căciulițe pentru copii
- Fulare tricotate
- P.N.A.
- Eșarfe pentru femei

CADOURILOR

Luna
CADOURILOR

...și a bucuriilor pentru toți, dar mai ales pentru copii. Dintre toate atențiile ei apreciază cel mai mult jucăriile.

- Păpuși ● Jucării mecanice ● Jucării din material plastic ● Jucării din lemn ● Jocuri aplicative tehnice.

RECOM

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața Hristo Botev, Bloc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartitie pe bază de comandă următoarele produse :

● Roabe metalice cu roală cauciucată.	● Mașini de gătit tip 12 A
● Rezervoare metalice de la 500 l la 50 000 l :	● Mașini de gătit tip 14 L
— cilindrice orizontale	● Burlane negre.
— cilindrice verticale	● Coturi drepte.
— paralelipedice.	● Cupitoare țărănești.
● Paturi metalice tip internat — se pot suprapune	● Igheaburi, bu la e și ectări zincate.
● Dulapuri metalice pentru haine, acte și scule.	● Transperante din fire cord.

I.I.S. „TEXTILA”

• GALATI •

B-DUL REPUBLICII Nr.158 TEL.12187-12188

PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate

Turme

A vorbit despre...

Nitkin a apărut pe scenă însoțit de directorul clubului, Jbanov.

— Astăzi avem o expunere accesibilă, pe o temă foarte interesantă — a anunțat Jbanov, aruncând priviri tăioase în sală. Are cuvântul tovarășul Nitkin.

După care Jbanov a aplaudat. Sala a răspuns tot prin aplauze. Apoi Jbanov s-a așezat la masa prezidiului, Nitkin s-a ridicat, s-a îndreptat spre tribună și a început:

— Vom trata, dragi tovarăși, câteva probleme legate de studierea capacita-

Nu mult timp, însă, după ce Nitkin izbutise să convingă auditoriul că în condițiile dificile ale nopții polare cobaii produc descendenți sănătoși, Jbanov l-a tras ușor de mină:

— Numai puțin, tovarășe Nitkin. Să le spun numai un cuvânt: — Sus! — a răcnit el cu o voce înspăimântătoare. Scaunele au început să scurteze.

— Mai repede! Mișcă-te scote! În rindul șase, ai dat orbul popii ceu ce ai? — continua Jbanov.

Nitkin și-a tras capul între umeri și

— Nu vă supărați, conferința s-a terminat!...
Desen de V. Leonidov

ții de adaptare a speciilor de animale cu sînge cald la condițiile neadecvate care există în zonele climatice unde locuiesc aceste animale.

De la primele cuvinte ale lui Nitkin, în sală s-a lăsat tăcere. Nitkin a înțeles că a și cucerit auditoriul. Și-a ridicat foile cu tezele expunerii aproape de ochii-i miopi și a continuat:

— Experiențele făcute cu acclimatizarea cobailor în ținuturile transpolare sînt o parte componentă a unor ample cercetări care și-au propus stabilirea posibilității de acclimatizare...

Aici vorbitorului i s-a sfîrșit aerul din plămîni. A oftat și a vrut să urmeze, dar tocmai atunci Jbanov a intervenit:

— O clipă, tov. Nitkin. Apoi s-a ridicat de pe scaun și a strigat către sală:

— Sus!

Scaunele s-au ciocnit cu zgomot. Auditorii s-au ridicat în picioare.

— Jos! — a zăbierat Jbanov. Și auditorii s-au așezat. Puteti continua — i s-a adresat el apoi lui Nitkin.

— Ce s-a întîmplat? De ce i-ați pus să se ridice? — a întrebat Nitkin în șoaptă.

— Nu-i nimic, nu-i nimic — l-a liniștit Jbanov. Continuați, vă rog.

„Interesante forme ale muncii de masă” — și-a spus în gînd Nitkin. După care a ridicat din umeri abia perceptibil și, privind spre Jbanov, a urmat expunerea temei pe înțelesul tuturor.

privea îngrosit la Jbanov, care apropiindu-se de marginea scenei, ținea:

— Bratele sus!

Și imediat s-a văzut o pădure de mîini ridicate.

— Jos! — a comandat Jbanov. — Din nou sus! Respiră adînc! Aaaaa! Și încă o dată! Bine! Scriitura pe piciorul sting! Acum pe dreptul! De ajuns! Alergare pe loc! Un-do! Un-do! Destul! Respiră! Bine! Jos!

Apoi, întorcîndu-se spre Nitkin, i-a șoptit:

— Asta-i tot. Puteti continua. Ștergîndu-și palmele asudate, Nitkin se gîndea: „Totuși e revoltător. Ar putea să mai aștepte puțin cu sportul lor. Dar, cine știe, poate că așa-i la ei”.

Și impunîndu-și ca de acum înainte să nu se mai tulbure, a continuat plin de curaj:

— Despre cobaii noștri se poate afirma cu siguranță că... Zgomotul din sală a încetat ca prin farmec și încet-încet Nitkin s-a liniștit. Dar cînd pentru a treia oară Jbanov a scos un „Sus!” infricosător, Nitkin n-a mai rezistat.

— Stați o clipă! — a urlat el la Jbanov. — Ce-i asta?

— Genunchii îndoiti! — a comandat imperturbabil Jbanov — Așa! De ajuns! Pe loc repaus! Depărtați! Așa! Respirați! Inspirați! Expirați! Inspirați! Expirați!...

— Ce se întîmplată, vă întreb? Cum vă permiteți? Jbanov și-a scos batista și și-a sters sudoarea de pe frunte.

— Nu-i nimic, de ce vă impacientați tovarășe Nitkin? Am făcut puțină în-

viurare. Altfel unii dintre ei, știți, în modul cel mai impertinent... înțelegeți... Și, încurcat, Jbanov a tușit, privindu-l semnificativ pe Nitkin, apoi a oftat. După care a trîntit repede: „Nu reușesc să conspectez”.

M. Mișin

Portretul

De meserie sînt pictor. Iar șeful meu e șef.

— Borea — mi-a spus el într-o zi — te rog, fă-mi și mie portretul.

— Imediat! — i-am răspuns.

Și am și început să lucrez. I-am privit atent costumul și am văzut că nu era deloc modern. Ehe-he! Dacă l-aș desena îmbrăcat așa, greu m-ar mai socoti un pictor progresist. N-aveam de ales...

Încît am desenat un costum croit după ultima modă, o cravată modernă, lată și o cămașă care se potrivea la cravată. Apoi am început să-i creionez bărbia. Cînd m-am uitat, însă, bine la bărbie, ce să vezi! Nu era o bărbie clasică. Dacă l-aș fi desenat cu o asemenea bărbie — puteam să-mi iau adio de la premii!

I-am făcut deci o bărbie clasică, cu o gropiță, ca să n-aibă nimic de obiectat. Apoi am trecut la nas. Avea un nas — Doamne! Dacă l-aș fi desenat aidoma — ar fi trebuit să-mi iau gîndul de la avansare! Ce să fac? Dar nu era nimic de făcut!

Și i-am desenat un nas normal. Apoi fruntea. Fruntea era și ea... că dacă o desenam cum era...

Pe scurt, i-am desenat o frunte înaltă, frumoasă, apoi niște ochi mari și expresivi și i-am spus:

— Poftim — Priviți-l, e gata. Cînd și-a văzut portretul, de mulțumire i-au tresărit urechile. Și a rămas mult timp admirîndu-mi opera. Din toate laturile. Apoi mi-a strîns mîna și mi-a spus:

— Borea, să știi că ești cineva. Ești un pictor mare. Unic!

— Exagerați! — l-am întrerupt eu jenet. Pictori ca mine mai sînt mulți.

V. Kokliușkin

Expeditiv

A bătut cu degetele în masă, a căscat, apoi a tras telefonul mai aproape de el și a format 03. În receptor s-au auzit semnale scurte. Era ocupat. Atunci a mai format o dată 03 — dar telefonul era tot ocupat. Abia a patra oară a izbutit să vorbească „Salvarea?! De ce răspunde așa de greu, poate că mi-e rău?! Halal organizare! Chemați-o la telefon pe Galea. Bună, Galea! Cine-i la telefon? Nu vrei să răspundă? Bine, acum ascultă, poți să faci rost de trei cutii de Seduxen? M-a rugat un prieten. Da, bravo! Îți mulțumesc. La revedere. Dacă e ceva, sună-mă!”.

Și-a aprins o țigară, s-a uitat pe ferestra, și-a amîntit beva și a format 02. „Miliția!!!” — a strigat cit a putut de tare — Bună, draga mea! Natașenka, iubito, eram gata să uit. Am o cunoștință care are nevoie de o adevărită de flotant. Vrei să-l ajuti ca s-o obțină, fără să piardă prea mult timp pentru asta?! Bine. Da, da. La revedere. Dacă intervine ceva, dă-mi un telefon. Nu te jena!”.

A pus receptorul în furcă, a scuturat scrumul de țigară și a căzut pe gînduri. Apoi s-a uitat la ceas și a format 05.

„Biroul de informații?! Bună ziua, scumpo! Ce faci disoară?! Mergem la cinema? Ce joacă la „Titan”? „Căutătorii de comori”? O producție franceză; în culori! Mergem să-l vedem!”

• umor •

• umor umor u.

• umor umor umor •

umor umor umor umor

ior umor umor umor u.

umor umor umor umor

nor umor umor umor um

r umor umor umor umor

mor umor umor umor umc

Roagă-i prin telefon să rezerve două bilete. Trec să te iau. Te sărut”.

Abia își mai scosese o țigară, cînd a sunat telefonul.

— Alo? Da. De ce țipați așa? Mai ușure! Numai dumneavoastră aveți nevoie de taxi? Da, da. În două ore vine mașina. Vă rog să fiți politicoși. Adresa? Kuibișev, 44? Familia? Dragulin? Dragulin?! Kolea?! Bună, bătrîne. De ce nu spui cine ești? Mașini vrei? Ce fel? Te întreb, ce mașini preferi?! Crem, bleu. Îți trimit imediat. Ce mai faci? Unde lucrezi? Ești pompier? Ha-ha-ha! Nu-i o meserie rea. Ia spune ce telefon ai? Mai știi, poate să am nevoie. Spune — zero... unu. Sună-mă și tu!

S. Altov

Cine-o fi?

Era seară, ședeam singur și trist în casă, dar speram că au să mă sune. Și, într-adevăr, așa s-a și întîmplat.

— Bună, dragule! — am auzit un cîrîpît drăgălaș în receptor. — Ghici cine-i?

— Bună, scumpa mea! — am răspuns brusc înveselit. Ce, trebuie să ghicesc?

— Ce mai faci? — m-a întrebat atunci glasul. Era Katea. Pe Katea o iubeam de mult.

— Mulțumesc, bine. Sănătoasă, frumoasă?! —

— Merg. Dar tu ce te-ai dat așa la fund? Nu te mai vezi deloc, mi-a mai reproșat ea.

„Ah, stai, nu e ea, am înțeles. Bine că nu i-am spus numele, — m-am fclicitat în gînd. Asta trebuie să fie Nadea”. Și pe Nadea o iubeam de mult.

— În fiecare seară sînt acum la Filarmonică niște concerte grozave — m-a anunțat ea.

„Da, da, e Nadea. Am fost de mai multe ori împreună la Filarmonică: pesemne că s-a obișnuit să meargă la concerte simfonice”.

— Cu piesa cum mai stai? — a vrut ea să știe.

„Aoleu, e Tania! Parcă numai ei i-am spus că scriu o piesă de teatru!”

— Ei, hai, vii? Te aștept.

— Unde?

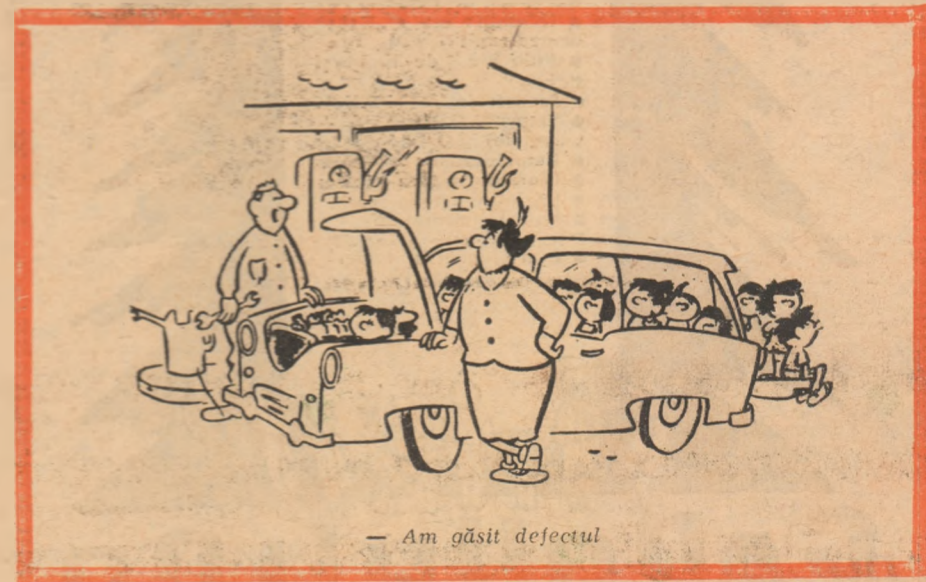
— Cum unde? Ca de obicei la grădina zoologică!

„Aha, înseamnă că e Tamara. Cînd și m-am întîlnit în grădina zoologică”.

M-am îmbrăcat repede și am plecat la rendez-vous.

La locul de întîlnire mă aștepta Zina. Pe Zina o iubesc din copilărie...

Merab Beradze

— Am găsit defectul